

GŁOS POMORSKI

DODATKI TYGODNIOWE: „SPRAWY KOBIECE“, „ŚWIATEK MŁODZIEŻY“.

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 2,50 zł, w agenturach miejscowych miesięcznie 2,55 zł, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 2,76 zł, wprost na pocztę lub u listowego miesięcznie 2,86 zł, kwartalnie 8,58 zł, dla Wolnego Miasta Gdańska 2,50 guld. gd., — pod opaską w Polsce 4,20 zł, do Gdańska 4,45 guld. gd., do Francji 15 fr. (z wysyłką co drugi dzień 13 fr.) do Anglii 5 shll., do Stan. Zjedn. 80 cent. W razie nieprzewidz. wypadków, jak strajki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorky nie mają prawa żądać niedostarcz. numerów lub zwrotu prenumeraty.

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości najmniejsza w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-lamowej 12 groszy, w dziale reklamowym na stronie I. (3 lam.) przed tekstem 90 gr. wśród tekstu 50 gr, za tekstem 40 groszy. Dla Woln. Miasta Gdańska wiersz m/m 8-lam. w dziale ogłoszeniowym 0,12 guld. gd., wiersz m/m 3-lam. przed tekstem 0,90 guld. gd., wśród tekstu 0,50 guld. gd., za tekstem 0,40 guld. gd., dla Niemiec dochodzi 50% nadw., dla reszty zagranicy 100% nadw. Za tłumaczenia 20% nadw. **Rachunki są natychmiast płatne.** Administr. nie przyjmuje odpowiedzialn. za terminowe umieszczenie ogłoszeń.

Redakcja i Administracja
Groblowa 27/29.

Grudziądz, niedziela, dnia 2-go maja 1926.

Telefon nr. 50 i 51.

Konstytucja 3 maja.

Szkie wedle obrazu Matejki.

Gdy naród wystąpił z Ustawą Majową,
Zdumiały się państwa i ludy —
Nad mądrą i śmiałą Reformy osnową
Bez cienia podstępnej obłudy;
Nad Aktem, spisany przez twórcze umysły,
Co wtedy Ojczyźnie zabłyśły.

Hołd pióra Ustawie oddały i berła,
Albionu i Francji genjusze;
Bo w łonie Narodu zrodziła się perła,
A Polak ujawnił swą duszę.
Jak muszla, co w morzu pozornie nieżywa,
Nim klejnot swój wyda, spoczywa.

Chwałębną Ustawę tę czcili przodkowie,
A inni szli w mroźne pustkowię;
Oddajmy-ż jej pokłon, my cudem wskrzeszeni.
Niech Naród na zawsze ją ceni.
Bo ona mu wzorem do tablic przymierza.
Na szlaku, po którym on zmierza.

Gdy pracy owocnej irwielbi cud ciszę,
Niech sobie jej godła wypisze —
Niezmienne (przetrwiała w nich dotąd myśl czerstwa):
Wolności, Równości, Braterstwa.
Nie zdzierzy Polakom, najgorszy wróg luty,
Rządzonym przez takie Statuty.

Czesław Lubicz.

W dniu Święta Narodowego.

... „Gdy miała runąć, Naród — sam sobie obrońcą
sięgnął duchem po szkarłat i purpurę słońca,
i gmach wznosił nieśmiertelny“...

R. Kwiatkowski — rok 1917.

Kiedy u schyłku drugiej połowy XVIII-go stulecia
złota wolność staroszlachecka, pogrążona w odmęcie u-
padku kultury moralnej, występującym pod osławionem
hasłem: „jedz, pij i popuszczaj pasa“, oraz znanem „li-
berum veto“, zdawało się, zaprzepaści z własnej woli
kraj i wykopie grób dla jego bytu niepodległego, — in-
stynkt samozachowawczy narodu polskiego, instynkt sa-
moobrony — drgnął, zbudził się i jednomyślnie przemó-
wił na Wielkim sejmie czteroletnim uchwałę Konstytu-
cji Majowej przez usta obrzymiej większości swych
przedstawicieli, zebranych specjalnie w tym celu na
sejm w podwójnej ilości.

Ten pokojowy, bezkrwawy akt ewolucyjny, ten wie-
kopomny czyn naszych praocjów, nie znajduje sobie
równego w dziejach historii świata i stanowi w naszej
rodzinnej kulturze widomy symbol posępy państwowo-
go i cywilizacyjnej misji w Europie. — Krwawe widmo
czerwonej rewolucji, gwałtu i terroru, grożące skołata-
nej i wyczerpanej Rzeczypospolitej Polskiej, zażegnane

zostało przez spontaniczne zreczenie się przywilejów
jednego stanu na rzecz szerszych warstw społecznych,
a ofiara, złożona przez „panów-braci“ na ołtarzu świą-
tyni Matki-Ojczyzny dla Jej chwały i dobra — to wi-
doczne świadectwo szlachetności narodu oraz jaskrawy
przejaw naszego ówczesnego zdrowego rozsądku poli-
tycznego i myśli państwowej oraz poczucia wspólnych
interesów.

Konstytucja 3-go Maja 1791 roku jest bezspornie ma-
cierzą naszej myśli państwowej i pozostanie po wieczne
czasy świetlanem wspomnieniem i ewangelją, przyka-
zującą w swej treści, jak nam żyć i postępować w spo-
łeczności należy, wykazała bowiem, że w chwilach wiel-
kich decyzji potrafimy sami siebie przezwyciężyć i zdol-
ni jesteśmy wykrzesać z naszego łona najpiękniejsze
klejnoty ducha. — Zbędne byłoby tutaj rozwodzić się
nad znaczeniem i samą istotą konstytucji majowej oraz
nad jej wpływem na ukształtowanie się współczesnej
państwowości polskiej. —

Wyjaśniła to już w dostatecznej mierze historiogra-
fja starszych i nowszych czasów, nasza i obca, i sprawa
ta jest już dokładnie znana szerszemu ogółowi. Powtar-
zać jej więc i analizować niema celu. Wystarczy więc

źle tylko przypomnieć, że najwybitniejsi przedstawiciele
z pośród uczonych, mężów stanu i prawodawców świata
ówczesnej epoki *) odnieśli się do niej z najwyższym
uznaniem i zachwycali się nią. Głośny obrońca rewolu-
cji francuskiej, Makintosch, tak pisał o niej: „niech
rządy wszystkich państw porównają gwałtowne
wstrząśnienie, które upór we Francji sprawił ze spokoj-
ną i wspaniałą reformą, którą mądrość rządu polskiego
uskruteczniła. Moment jest ważny, dylemna nieuchron-
ne, alternata straszna, nauka bardzo wielka“.

Charakterystyczne jest to, że nawet zawsze tenden-
cyjna przewrotność niemiecka w stosunku do Polski w
tym wypadku zdobyła się na sąd obiektywny i sprawie-
dliwy przez usta ówczesnego króla pruskiego, Frydery-
ka Wilhelma, który pisząc z powodu uchwalenia przez
sejm polski konstytucji majowej do zastępcy posła pru-
skiego w Polsce, hrabiego Goltza, tak kończy swoją o
niej apoteozę: „zlecam zaś w. panu okazać w sposób naj-
wyraźniejszy szczerze powinszowanie moje królowi (pol-
skiemu), marszałkom sejmowym i tym wszystkim, co
do tak wielkiego dzieła przyczynili się“, a znany
szowinista i fanatyczny prowokator przeciwpolski,
pruski minister Hertzberg, w pamiętniku swym „o rewolu-
cjach państw“, czytany na posiedzeniu akademii ber-
lińskiej w dniu 6 października 1791 roku, mimo swych
wad polakożerczych, unosi się jednak nad mądrością
konstytucji polskiej i nad oględną przezornością jej
twórców. —

Tak więc, z ducha ustawy majowej wyrosła nasza
niepodległość dzisiejsza, duch ten promieniował i het-
manil nam w krwawych walkach i śmiertelnych, tyta-
nicznych zapasach z wrogiem w czasach naszej gołgoty
porozbiorowej o nasz byt niepodległy, z niej czerpały
święty, błogosławiony zapal legiony, orleńskie
i całe szeregi męczenników-rycerzy, brocząc ofiarną
krwią poprzez pola Lombardji, śnieżne szczyty Alp, po-
przez tajgi syberyjskie, kazamaty Spilbergu i podziemia
Moabitu ku lepszej jutrzence — na pola Ossowa, Radzy-
mina i Nieporętu...

I nietylko ówczesni znakomici mężowie świata od-
dali hołd należny Konstytucji Majowej.

Teraźniejszość w poszukiwaniu wielkich wypadków,
dziejowych, stale zwraca się do niej. Na dowód tego
przytaczamy urywek z mowy Ojca Świętego, Piusa XI.,
w Modlinie w 1925 roku: „cud, dokonany nad Wisłą
przez armię polską, — to owoc i dziedzictwo ideału, za-
wartego w testamencie Konstytucji Majowej. Armia
Polska, spełniając posłannictwo w Konstytucji tej za-
warte i z niej czerpiąc przykazania wytrwania, zbawiła
Polskę i Europę, przez co nabyła prawa do szacunku i
wdzięczności całego świata“.

W tem miejscu jednak nasurwa się, mimowoli, na-
trętna myśl, dlaczego Rzeczpospolita Polska, która sły-
nęła ze swych ludzkich praw, duchowych cnot, ze swej
tolerancji religijnej i wielkich ofiarnych czynów oraz
była kapłanką postępu i szlachetnej cywilizacji w Euro-
pie, bronią jej przed barbarzyńskimi hordami wschodu
i przed przybliżeniem muzułmańskiej dzicy do serca
Europy, — ta Polska, pytamy, utraciła swój byt nie-
podległy i uległa rozbirowi? Historjografia w tym wy-
padku twierdzi, że obok przyczyn wadliwego ustroju
społecznego i państwowego, obok wewnętrznej mecha-
niki ustrojowej i fatalnego zbiegu osób w rządach i ad-
ministracji, złożyły się na to i odegrały rolę niemiernie też
przyczyny wewnętrzne: indywidualne i społeczne. Nie
regując tego skądinąd słusznego twierdzenia historii i
nie wdając się w jego analizę, sądzimy, że nie będziemy
zbyt dalecy od właściwej prawdy, upatrując prawdziwą
genezę upadku przedewszystkiem w dziwnym splocie
wydarzeń, niezależnych od nas samych, i w smutnym,
na niesprzyjającym zbiegu okoliczności opartym, kata-
klizmie dziejowym, aczkolwiek bądź nie możemy nigdy
urząca tego upadku za konieczność historyczną, bo ta
najczęściej jest wynówką i przykrywa zbrodnie i grze-
chy tych, co deptali prawa boskie i ludzkie.

Przyczyn więc tego kataklizmu należy przede-
wszystkiem doszukiwać się w szczególnej zaborczości
odwiecznie nam wrogich i rasowo odmiennych sąsiadów
oraz w naszym charakterze narodowym z punktu widze-
nia psychologicznego.

Naród polski, przeniknięty nawskroś ideją pokoju i
braterskim uczuciem i duchem wolności, czując wstręt

*) Ks. Sièyes, Burke, Volnej, Mably, Rousseau i wielu
innych.

do myśli zaborczej, podbojów i aneksyj, głuchy był na olbrzymi rozwój potęgi wojennej sąsiadów, upatrujących w polskich bogactwach naturalnych i beztrudnej bezbronności cenną ponad miarę i łatwą zdobycz.

Dlaczegoż bowiem nie nastąpił upadek Turcji muzułmańskiej lub Francji, w której lały się strumienie krwi i nie lepiej się działo, jak w Polsce, lub wreszcie Anglii? Naszem zdaniem, dlatego, że państwa te nie wchodziły w grę zaborczych interesów sąsiadów i nie było celu oraz chęci innych w podboju, bo państwa te miały za sąsiadów narody cywilizowane, podczas gdy Polska była i jest dotąd otoczona przez narody dzikie. Ani Filip hiszpański, ani Prezydent Ameryki Północnej, ani inny władca cywilizowanego narodu nie pomyśleli nigdy o postąpieniu z narodem chrześcijańskim na sposób małych sztuczek Fryderyka Pruskiego i obłąkanych carów, o zalatującej dziegciem kulturze moskiewskiej, działających jak gdyby w stanie niewinnego bezwstydu,

zlekka tylko zacienionego rzeczywistym wyrzutem, przymieszanym do hipokryzji Austrii.

Pokojowe państwo polskie, bezpośrednio stykające się z wrogimi potencjami sąsiednimi, szukającymi podbojów, ze swymi bogactwami naturalnymi i nieobromością granic, stanowiło bez względu na ten lub inny jego ustrój państwowy lub te albo inne przyczyny, główny cel i przynętę do zaborczej ekspansji dzikich sąsiadów i w tem dążeniu i pragnieniu mocarstwa te runęły na Polskę, popełniając za każdym względem nieusprawiedliwiony fakt niesłychanej napaści i zbrodni rozbiorowej. Zbrodnia ta jednak została sprawiedliwie pomaszczona, a krzywdą wynagrodzona. Rozbiorowe potęgi upadły i zalały się własną krwią. Spełniło się zatem prorocтво Skargi i Mickiewicza: Polska chwilowo straciła swój byt niepodległy, ale zmartwychwstała w blasku swej nieśmiertelnej kultury, potęgi i patriotyzmu, świetna i wielka, krwawo pomaszczona.

E. Giel.

W przededniu Święta Narodowego.

Rocznica konstytucji majowej, to nie tylko dzień pochodów i obchodów — to symbol wielki dla narodu, który zerwał się do walki z przeciwnościami o prawa swoje do życia, do rozwoju. 3 Maj to symbol naszej tężyzny narodowej, to symbol ideałów, które łączą przeszłość i które świecą ponad dążeniami naszymi i drogą do celów.

W dobie upadku politycznego narodu, konstytucja trzeciego maja była ową tęsknotą lepszego jutra, ale była zarazem orężem, który skroś niepodobiestw i trudów miał owo jutro wywalczyć. I my dziś tęsknoty pełni jesteśmy w jutro słoneczne, tonąc w rozterce smutnego dzisiaj. Jaka broń, jaki oręż potrafi utorować nam drogę w przyszłość jasną?

Oto ten sam, który torował drogę tęsknocie polskiej za czasów porozbiorowych. Wydzwignąć może nas z borykań się dnia dzisiejszego tylko to, co dyktowało wiekopomne ustawy konstytucji majowej, a na których dniu jarzyła się gorącością dusz i uczuciem patriotycznym miłość Ojczyzny.

I tylko dlatego, wolna Polska wybrała rocznicę konstytucji majowej za dzień swego święta narodowego, gdyż symbol zawarty w tym wyborze jest jednocześnie wskazaniem, jest drogą, po której iść ma Polska dzisiaj.

Święto Narodowe musi przeto być czemś innym, jak tylko dniem uroczystych, wewnętrznych obchodów i manifestacji. Dzień ten musi synom całej Polski pokazać szerokie perspektywy, wyrastające z dnia dzisiejszego, musi zmusić obywateli polskich do poważnego zastanowienia się nad sobą, musi zwątpiaćmu społeczeństwu polskiemu pokazać jasną drogę pracy i obowiązku i przepoić ich głębokim optymizmem i wiarą w swoją sprawę.

Dzień 3 Maja powiedzieć musi całemu społeczeństwu polskiemu, gdzie ukrywa się dzisiejsze zło i jaka jest droga naprawy. Wszelkie niedomagania młodego organizmu państwowego mają swe źródło w ciemności wielkich, a demagogia na fałszywe drogi sprowadzonych mas narodu — drogą naprawy, a zarazem uzdrowienia radykalnego wszelkich państwowych niedomagań jest oświecenie i powiększenie dusz wszystkich, którzy poczują się do przynależności do jednego narodu. Oświecenie takie musi dać obywatelom pełnię wiedzy obywatelskiej, musi nauczyć odpowiedzialności za każdy swój uczynek, a nade wszystko na piedestał największego dobra i ukochania wstawić musi dobro narodu jako cel pracy i dążeń wszystkich, cel ostateczny i jedyny.

Tak więc dzień 3-go Maja posiada wielkie znaczenie wychowawcze. Ażeby zaś znaczenie to nie było dla wielu niezrozumiałe i nieme, zadanie wychowawcze musi w dzień ten znaleźć realizację praktyczną, zmuszając niejako każdego do podporządkowania się pod jej organizację.

Święto narodowe ma uczyć naród. Ponieważ w chwili obecnej uczyć trzeba przede wszystkim o potrzebie oświaty, uroczysty dzień Święta Narodowego stanowić musi żywą i praktyczną naukę poświęcenia dla tego celu, którego spełnienie najbardziej potrzebne jest w Polsce, jeśli ma być państwem żywym, a wielkim w spółzyciu narodów, odgrywać ma wybitną i twórczą rolę.

Praktyczną realizacją znaczenia rocznicy Konstytucji majowej podejmują jak co roku na całym obszarze Polski poszczególne instytucje oświatowe. Najbardziej są one powołane do tego, a jednocześnie, stanowiąc jak gdyby nieoficjalne ministeria oświaty pozaszkolnej, z funduszy uzyskanych w dniu tym czerpać mogą środki finansowe na kontynuowanie i rozszerzanie swojej pracy. Tak więc Święto Narodowe staje się w czasach obecnych świętem oświaty polskiej i pod jej hasłem upytnać musi.

Nie może ograniczać się jednak tylko do przypomnienia o materialnych obowiązkach społeczeństwa, praktyczna wartość uroczystego dnia musi całemu ogółowi polskiemu przynieść moralne korzyści. Upiływając pod znakiem rozumnego uświadomienia celów i zadań obywateli być musi równocześnie w dobie chaosu i błędzenia oparciem i wskazaniem co jedynie okres ten niekorzystny, a może i zabójczy dla narodu ukonńczyć może.

Słów tych kilka wystarczy chyba, aby zwrócić zdrowo myślący ogół polski do zastanowienia się nad genezą dni, które przeżywamy i uświadomienia sobie tego, co nastąpićby mogło w razie trwania dzisiejszych stosunków na przyszłość. Nieodejmiemy nic uroczystości i triumfalnego znaczenia Święta Narodowego, jeśli w ogólną radość i podniosły nastrój wprowadzimy moment rzetelnego zastanowienia się i rozważ.

A rozważa ta a zastanowienie nieomylnie wskaże nam, że drogą do stałego utrzymania radosnego i triumfalnego nastroju w narodzie jest propaganda oświaty i rozszerzanie dusz tych, którzy naród ten stanowią.

X. Y.

Z krajoznawstwa ojczystego.

Wstęp Zygmunta Dobrowolskiego.

Poznaj ziemskie i podniebne,
Bo te skarby ci potrzebne.

Polą bitew ojców groby
I pomniki starej doby.

W. Pol.

W czasach, kiedy kultur-kampf z hecą kolonizacyjno-wrzesińską z jednej i batożenie Unitów, nie chcących iść do prawosławnej cerkwi, z drugiej tańczyli, pod przygrywek „austriackiego gadania“, po całej polskiej ziemi swojego wściekłego kontredansa, w czasach, kiedy dręczona młodzież szkolna warszawska pocieszała siebie tylko smutnymi żarcikami w rodzaju:

Świerszcz, świerszcz, świerszcz za kominem,
Tańczy Hurko z Apuchtinem.

Wtedy, kiedy głęboka troska o przyszłość kraju i ponure zwątpienie osiadły na czołach prawych synów ziemi Polskiej, wtedy jak ongi „prorocy i sędziowie“ wśród prześladowanego biblijnego izraela, pojawia wśród nas Wieszczy, który siłą swojego talentu, żywo wskrzesza przed oczyma dzisiejszego pokolenia, świetne obrazy naszej dawnej przeszłości, często wyciskając z naszych oczu łzy patriotycznego rozczulenia (jak np. pogrzeb Wołodjowskiego).

Pod czarodziejską siłą jego pióra, jak żywo przed nami powstawali bohaterowie dawnej Polski: Skrzetuski, Wołodjowski, Kmicic, Wiszniowiecki i inni.

Genjusz Sienkiewicza wlał ogromne pokrzepienie i podniesienie ducha w zwątpiałe serce narodu polskiego.

Cały świat się zadziwił. Narody się zdumiały, że w pośród nich jest i żyje mało, komu już z nich znany

i prawie potrącany liczny naród i z taką wielką przeszłością.

Z taką spuścizną i tak bezradnie opuszczając ręce. Nie! powiedzieliśmy sobie.

Jedną z takich postaci Sienkiewiczowskich jest, jak wymieniliśmy wyżej postać Jeremiego Wiśniowieckiego, tego sławnego bojownika za całość Polski od wschodu, który swoim jednym imieniem siał postrach pomiędzy zbrojnymi bandami Zaporozców i Tatarów. Już jeden okrzyk „Jeremiu idzie!“! zmuszał ich do panicznego popłochu.

Poniżej zamieszczamy krótki opis rodowej siedziby tego bohatera i przejść, jakim podlegał Wiśniowiec za czas swego istnienia. Opis ten zapożyczyliśmy z „Samorządu krzemienieckiego“ łaskawie nam nadesłanego przez p. p-ka Dz....

Przez zwyż trzy wieki, utrzymując na barkach swych nawały tatarskie, tureckie i kozackie szedł Wiśniowiec wraz z rodem swych właścicieli do tej świetności, która stawała go w rzędzie pierwszych rezydencji magnackich w Polsce i pozwalała mu iść w zawody z rezydencjami jak Łazienki w Warszawie, Łańcut Potockich, Białystok Branickich. Dziś pozostała cicha mała miścina, w której zamek po opustoszeniu i zniszczeniu wojennym ożywiać się zaczyna innem życiem.

Z dat historycznych Wiśniowca przypomnieć należy. Pierwszy dokument historyczny z czasów Władysława Warneńczyka wiąże nazwę Wiśnitowca z imieniem Wasyla, syna Fedki, kniazia Nieświckiego, (Nieświda w powiecie Łuckim), po którym przez syna Sołtana, który po raz pierwszy miał używać nazwiska księcia Wiśniowiecki dostaje się właściwemu założycielowi

domu, synowcowi Sołtana, księciu Michałowi Wiśniowieckiemu. Mają się wywodzić Wiśniowieccy od Dymitra Korybuta Olgierdowicza, brata króla Jagielly (Strykowski), gdy inni przypuszczają Stadnicki (Stecki), że Fedko, ojciec Wasyla, był z Mokosiejów, starej osiedlonej tu rodziny. W 1419 roku niszcza Wiśniowiec tatarzy, burząc zamek, a w 1512 r. pod Łopuszną, dwie mile od Wiśniowca pobijają ich na głowę hetmani Konstanty Ostrogski i Mikołaj Koniecpolski. Synowie Michała, Aleksander, starosta rzeczycycki, i Iwan, starosta szyski dali początek dwu oddzielnym liniom Wiśniowieckich, starszej królewskiej, zakończonej w 1673 roku na królu Michałe, i młodszej książeckiej, zakończonej w 1744 roku na księciu Michałe Serwacym. Potomkowie ich władają Wiśnitowcem nierozdzielnie. W 1577 roku właścicielem jest książę Andrzej, który po spustoszeniu Wiśniowca przez Tatarów nie może oddać poboru, po nim w 1593 roku przechodzi na córkę jego wydana za księcia Jerzego Czartoryskiego, od którego wyku puje go w 1614 r. ojciec księcia Jeremiego Wiśniowieckiego, książę Michał III, starosta owrucki, którego zwłoki złożone sa we wzniesionej przez poprzedników jego w 1530 r. zachowanej po dziś cerkiewce zamkowej (najstarszy zabytek Wiśnitowca). Książę Jeremi, wojewoda ruski i hetman wielki koronny przebudowuje w 1640 r. i rozszerza zamek obwarowując go nalezycie, w 1645 r. wznosi kościół Karmelitów bosych, zniszczonych potem przez kozaków. Dalsi dziedzice: król Michał, książę Dymitr Jerzy, wojewoda bełzki i hetman wielki koronny. Do rzędu napałów tatarskich z lat 1419. 1494. 1515. 1516. 1534. 1549. 1577 i 1655 przybywa najstraszliwszy, jaki Wiśniowiec przeżył, w 1672 r. przez Turków dokonany, kiedy to Turcy, z powodu zdrady żydowskiej zdobywszy zamek, zburzyli go, wycięli załogę i ludność, która się w nim schroniła, a miasto spaliłi. Nowe odwiedziły tatarów w 1675 r. By poddzwignąć miasto w 1677 r. Jan III Sobieski zwalnia je na lat 12 od opłat państwowych. Po śmierci ostatniego z rodu Wiśniowieckich księcia Michała Serwacego, którego zwłoki spoczęły w podziemiach kościoła Karmelitów, a którego pogrzeb z będącym wówczas w zwyczaju trzaskaniem herbów nad grobem ostatniego z członków domu, był najwspanialszym z pogrzebów 18 wieku w Polsce, zamek przechodził na wnuczkę jego Katarzynę z Zamojskich Mniszchowa, żonę Jana Karola, poikomorzeżo i litewskiego, by za dziedzictwa syna ich Michała Jerzego w 1783 r. marszałka w. koronnego ożyć blaskiem przygasającej już świetności. W 1781 r. zjeżdża król Stanisław August Poniatowski z wielkim księciem Pawłem w 1787 r., podwakoń gości król Stanisław jadący na zjazd kaniowski z cesarową Katarzyną II i cesarzem austriackim Józefem II i wracając do Warszawy. Po śmierci Michała Jerzego Mniszcha i syna jego Karola, (obaj pochowani zostali w 1806 i 1846 r. w Wiśnitowcu w kościele parafjalnym), zamek przechodzi na hr. Andrzeja Mniszcha, który w 1852 r. sprzedał go księżnej Abamelek. Od niej wykupił go hr. Broel-Plater, ostatni z właścicieli, który cenił jego majątki, dostawczy je jeszcze nieznacznie uszczuplone; nie mógł go jednak utrzymać i w 1876 r. zamek kupił z licytacji J. Tolli. Później przechodził często z rąk do rąk, niszcząc w szybkim tempie.

Obecnie istniejący pałac, wzniesiony został około 1720 r. przez księcia Michała Serwacego, ostatniego z rodu na gruzach dawnego zamczyska. Jak świadczy opis podany z końca ubiegłego stulecia przed zniszczeniem zamek wyglądał wspaniale. Jest to wspaniały dwupiętrowy gmach zbudowany w podkowie z dwupiętrowym wypukłym dachem rococo. W głównej sieni pałacowej napis na ogromnej tablicy marmurowej głosi późniejszą historię Wiśnitowca. Ściany tej sieni wykładane są z fajansu we wzory szafirowe na białym tle. Tu mieszczą się schody, prowadzące na górne piętro. Po obu stronach sieni znajdują się wysokie pokoje, w których wiszą obrazy z wyobrażeniem wesela i koronacji Maryny Mniszchówny w Moskwie (której zaręczyny z Dymitrym Samozwańcem odbyły się w 1605 r. w tut. cerkwi zamkowej) i tryumfów przedków domu Mniszchów za Karola W. i Ottona III. Po prawej stronie sieni ciągną się mniejsze mieszkalne pokoje, po lewej ogromna sala mieszcząca popiersia gipsowe znakomitych Polaków. Dalej idzie długi szereg pokoi gościnnych. Na górze z prawej strony schodów wysoka sala przedpokojowa, także taflami fajansowymi wyłożona, a w niej portrety trzech ostatnich królów polskich. Za nią sala Korybutów, w której mieszczą się portrety samych książąt Wiśniowieckich, dalej salony z pięknymi, staroświeckimi obiciami gobelinowymi na ścianach i meblach, a na samym końcu obszerny pokój sypialny z łożem pod baldachimem, na którym spoczywał książę Paweł podczas swego pobytu tutaj. W tym skrzydle znajduje się obszerny teatr domowy, a za nim podobnie jak w dole, pokoje gościnne. Po lewej ręce od schodów jest przedpokój Lubomirskich z ich portretami, dalej biblioteka i kaplica, pokoje zajmowane niegdyś przez króla Stanisława Augusta, wytwornie i bogato urządzone. W sypialni Poniatowskiego na wielkim zwierciadle przed kominkiem znajduje się wyraźny brylantem napis „Le Comte du Nord“, zrobiony, jakoby przez księcia Pawła. W pokojach tych wiele obrazów, portrety Holbeina, widoki Canalettięgo. W pałacu biblioteka licząca do 15.000 tomów z licznymi rzadkościami bibliograficznymi i cennymi rękopisami. Pałac otoczony dokoła obszernym i pięknym ogrodem, rozłożonym na pochyłości góry. Ogród założony przy końcu 18 wieku przez ogrodnika Mikdera.

Obok zamku kościół OO. Karmelitów, fundacji księcia Jeremiego, w 1726 r. przez ks. Michała Serwacego odrestaurowany. W 1832 rząd rosyjski wypędza OO. Karmelitów, świątynię katolicką zamienia na cerkiew prawosławna. Odnowiona w 1840 r. przez rząd rosyjski, zniszczona została przez pożar w 1863 r., poczem nabożeństwo przeniesiono do cerkwi filjalnej p. w. Wniebowstąpienia Pańskiego, wzniesionej w 1530 r., a odnowionej w 1672 roku. Kościół parafjalny i cerkiew w St. Wiśnitowcu pobudowali Jan Mniszech, kościół w pierwszej połowie XVIII wieku, cerkiew Karol Mniszech w 1845 roku.

6659

ULEPSZONY SAMOCHÓD TURYSTYCZNY FORD.

Karoserja wykonana jest całkowicie ze stali. Budowa została zmieniła i samochód posiada obecnie płynne, proste linje. Obie połowy przedniej szyby otwierają się niezależnie od siebie. Samochód posiada czworo drzwi, które wszystkie otwierają się ku przodowi. Nieprzemakalne zasłony boczne otwierają się razem z drzwiami. Buda ulepszonej konstrukcji. Nowa, udoskonalona przenośnia i hamulce na tylne koła. Siedzenia są niższe, a odległość między przednim a tylnym siedzeniem jest większa niż dawniej. Zbiornik benzyny umieszczony jest przed deską rozdzielczą, pod maską silnika.

Ulepszony samochód turystyczny Ford wystawiony jest na Targu Poznańskim 2—9 maja. Odwiedźcie stoiska Forda w wieży Górnośląskiej.

Ford

UPOWAŻNIENI PRZEDSTAWICIELE FORDA
we wszystkich większych miastach Polski.

P. 50.

Listy poznańskie.

Pod znakiem Targu Poznańskiego. — Żydzi i Niemcy na Targu. — Zjazd kółek rolniczych. — Czerwony Krzyż w Poznaniu w r. 1926. — Z opery: Zygfryd Wagnerowski i „Marta“ Flotowa.

Z Chwilą, gdy słowa niniejsze dojdą do oczu wielkopolskich czytelników „Głosu Pomorskiego“, IV Międzynarodowy Targ Poznański będzie już otwarty i to przy udziale **prezydenta ministrów, p. Skrzyńskiego**, oraz paru czy kilku ministrów, którzy udział swój w otwarciu zapowiedzieli.

Chyba jednak pod koniec targu będzie się można zorientować, czy i o ile odpowiada on swemu założeniu i czy nie wyzyskują tego terenu żydzi i Niemcy, aby przeprowadzać swoje interesy, prawie zawsze i bez wyjątku naszym interesom gospodarczym wrogie. Obecnie można tylko zaznaczyć, że gros firm zagranicznych jakże zgłosiły udział swój w targu to Niemcy, tak samo z „Reichu“ jak i z Gdańska. Bardzo wielu żydów zapowiedziało przyjazd, jeżeli nie w charakterze wystawców, to w celu wymiarkowania, co i gdzie da się zarobić? Jakże przedstawicielstwo wyrwać z pod oka „gojowi“, mającemu niestety ten niezbyt chwalebny zwyczaj, że lubi się spóźniać, namyślać i, co najgorsza, że nie posiada dostatecznej maszyny informacyjnej, wskutek czego traci nieraz interesy dobre, chwytając resztki, albo nie wiele, albo nawet nic nie warto czasami.

Na wybitne miejsce w dotychczasowych zapowiedziach wysuwa się **targ drzewny**. Tutaj jednak trzeba zaznaczyć, że ten handel, zwłaszcza w środkowej i wschodniej części naszej Rzeczypospolitej znajduje się niemal wyłącznie w rękach żydowskich. Żydzi są tak bardzo wszechwładnymi panami handlu drzewnego, że nawet chrześcijanie, biorący się doń, zmuszeni są posługiwać się brakarzami żydowskimi i innymi specjalistami tego samego wyznania. **Gdyby Targ Poznański**, wprowadzający do swego programu i ten dział, zechciał zarazem przyczynić się do **zniesienia dotychczasowego monopolu żydowskiego**, byłoby to w każdym razie czemś bardzo poważnym. Niestety jednak odczuwa się nieraz wrażenie, jak gdyby dyrekcja Targu zapoznawała ten swój, jeśli nie jedyny, to w każdym razie największy cel, jakim jest propaganda li tylko polskiego handlu, tak samo wywozowego, jak i wewnętrznego. Nie można tu zastaniać się urzędową kwalifikacją danego kupca, który przez swą państwową przynależność może być uznany za Polaka. Wszak wiemy aż nadto, jaką rolę spełniają u nas i jak wrogo nastroszone są wszelkie mniejszości wobec nas, a między nimi nie wolno nam się ludzi, że **mniejszość niemiecka i żydowska** przedewszystkiem **atak przypnieci do naszych spraw gospodarczych**.

Zresztą nie sprzedamy faktów. Szereg zjazdów w czasie Targu da nam sposobność osobistego zetknięcia się z fachowcami w poszczególnych działach, których zdania zasięgamy i nie omieszkamy podzielić się temi cennymi spostrzeżeniami z naszymi Czytelnikami.

Walny zjazd kółek rolniczych, jaki się odbył niedawno w Poznaniu, był przypomnieniem tej kolosalnej pracy, dzięki której już od lat 60 rolnictwo nasze jeło się samoobrony przeciwko zamachom niemieckim i najlepszy punkt oparcia znalazło w zrzeszaniu się w organizacje rolnicze, czysto polskie, o celach wprawdzie gospodarczych, ale z uwzględnieniem własnego polskiego gospodarstwa na pierwszym planie. W czasie uroczystego posiedzenia, jak i w artykułach prasy przypomnieliśmy sobie tę gigantyczną a zarazem mrówczą pracę w najściślejszym zastosowaniu znanego przysłowia: „**czyń każdy w swoim kółku, co każe duch Boży, a całość sama się złoży**“ . . .

Przesunęły się przed oczami naszych dmsz wspańiale postaci patronów kółek Rolniczych s. p. Jackowskiego, Wawrzyniaka, Brownsforda, — przebiegłymi pokrótce imiona działaczy, — tych prawdziwych budowniczych Polski, którzy pokładli się do grobów, nie przewidując nawet, że zaledwie lat kilkanaście, czy kilka dzieł ich od chwili, w której ta praca ich nagrodzona będzie urządzeniem Ojczyzny wolnej.

Chodziło o wybór patrona. — Jest to stanowisko b. ważne, bo patron kółek rolniczych jest jak gdyby reprezentantem całego stanu drobnych rolników, — jest kierownikiem maszyny, która szczególnie w dzisiejszych czasach może stać się bardzo nżyteczną, albo przeciwnie, wejść na drogę najmniej pożądaną staré partyjnych. Wybrano p. Trzeńskiego, człowieka znanego i popularnego. Wybór jego uzyskał więcej głosów i z tej racji, że na drugim miejscu jako kandydata wymieniono prof. Michałkiewicza, o wiele mniej popularnego i zabarwionego aż nazbyt partyjnie. Więc nawet ci, którzyby w innym wypadku może i zaproponowali przeciwko wyborowi p. Trzeńskiego, wstrzymali się od tego protestu, obawiając się wzmożenia agitacji P. S. L. w razie wyboru p. Michałkiewicza.

Czerwony Krzyż na m. Poznań wydał sprawozdanie ze swej działalności za rok 1925. Z cyfrowego zestawienia widzimy przedewszystkiem, że bilans za ten czas został zamknięty w sumie zł 100.784,01 przy czem saldo na 1 stycznia br. wynosiło zł 857,93. — Majątek P. C. K., na m. Poznań wynosiło w tym samym czasie zł 28.092,43. Działając w kierunku przygotowania wojkowego materiałów sanitarnych na wypadek wojny i podniesienia stanu zdrowotnego cywilnej ludności, pozn. oddział P. C. K., podzielił się na XV sekcji, z których na szczególną uwagę zasługują te, które, patrząc daleko w przyszłość, pracowały nad wychowaniem przyszłych pokoleń, a więc sekcje: dożywcze, gospodarza, kół młodzieży, sanitarna, schroniacka „**Dzieciątka Jezus**“, opieki nad matką i niemowlęciem, etc.

Efektownie wydane sprawozdanie posiada znaczenie propagandyśyczne wysokiej wartości. Obok bowiem dokładnego sprawozdania kasowego i całej działalności z każdej sekcji poszczególnie, zawierają ono szereg ilustracji fotograficznych, zdjętych z rozmaitych zakładów P. C. K. w Poznaniu, świadczących dokumentalnie o rozwoju i korzyści danej akcji.

Teatr Wielki wystawił wielką operę wagnerowską „**Zygfryd**“. Jest to dzieło, bezspornie wielkie i potężne, ale dla naszego słowiańskiego ducha bardzo mało zrozumiałe. Słuchanie w ciągu 1 i pół godziny (bo tyle trwa akt pierwszy) recitatywów dwóch tylko osób, a potem 5 godzin takich samych monotonych, pozbawionych wszelkiej melodji „**rozmów**“ muzycznych, zawsze tylko dwójga artystów, — zupełny brak wszelkiej melodji, brak chórów wreszcie i jakiegokolwiek ożywienia, — to pokarm zbyt ciężki dla nas wskutek czego najwytrawniejsi muzycy wychodzą po skończonym przedstawieniu, jak po dokonaniu jakims obowiązkowym akcie uznania dla wielkości i twórczości kompozytora. Należy przypuścić, że pomimo wielkiego pietyzmu, z jakim operę tę wyćwiczył z orkiestrą i z chórami dyr. Stermicz, pomimo doskonałej reżyserji artysty opery p. Zatheya i znakomitego śpiewu solistów, jak pp. Fedyczkowska, Cywińska, Czarnecki, Romanowski, Groszczyński i inni, opera nie utrzyma się zbyt długo na repertuarze.

O wiele więcej powodzenia można już prorokować wznowionej starej operze Flotowa p. t.: „**Marta**“, stanowiącej biegunowe przeciwieństwo do „**Zygfryda**“. Niezwykle bogactwo melodji, śpiewność i lekkość muzyki łatwo wpadają w ucho i lepiej przemawiają do uczuć słuchaczy, aniżeli majestatyczna, wielka, imponująca, ale obca nam najzupełniej muzyka trylogji „**Pierścienia Nibelungów**“.

KS. BISKUP CARUANA

dotychczasowy delegat papieski w Meksyku. Na skutek wrogiego stanowiska republiki meksykańskiej wobec Watykanu, delegat papieski biskup Georgej Caruana opuścił Meksyk, udając się do Hawanny.

Chrz. Demokr. województwa Wileńskiego przeciw rozwodóm.

Zgromadzenie na zebraniu zarządów kół dzielnicowych Demokracji Chrześc., oraz przedstawicieli Chrz. Zw. Zawodowych w Wilnie, reprezentujący wspólnie około 20000 członków po przemówieniu ks. prałata posła Ignacego Olszańskiego (Ch. D.) i innych w sprawie ślubów cywilnych, przyjęli następujące rezolucje:

1. Małżeństwo podniesione przez Chrystusa Pana do godności sakramentu uważamy za jedną z najważniejszych instytucji w narodzie i żądamy, aby w myśli ustanowienia bożego było nierozdzielne i podlegało przepisom, zgodnym z prawem bożem i kanonicznym.

2. Rezolucja druga zwraca się przeciwko ślubom cywilnym, jako godzącym w rodzinę katolicką, — trzecia zaś wzywa kluby parlamentarne, które nie chcą zrywać łączności z ludem katolickim, by w kwestji prawa małżeńskiego wytyczyły swą czujność celem odparcia prób w Komisji Kodyfikacyjnej, zmierzających do wprowadzenia ślubów cywilnych i podważenia świętości małżeństwa.

DOKOŁA RADY MIEJSKIEJ KRAKOWA.

Kraków, (AW.) Prezydium miasta w najbliższych dniach rozpoczyna prace przygotowawcze w sprawie reaktywowania rady m. Krakowa. Po doręczeniu aktu restytucji Rady Miejskiej komisarz na miasto Kraków ustąpi, a władza spoczywać będzie do czasu wyboru prezydenta w rękach 3 wice-prezydentów. Ci zajmą się rozestaniem wezwań na pierwsze posiedzenie.

Obecnie pozostało z liczby 127 radnych tylko 104 — jednak do ważności obrad i wyborów wystarczy 40. Na pierwszym posiedzeniu wybrany będzie prezydent, a dopiero na następnych odbędą się wybory jednego, ewentualnie dwóch wice-prezydentów. W najbliższych dniach rozpoczyna się obrady klubów radzieckich, których obecnie jest tylko cztery. Najliczniejszy jest klub Zjednoczenia Mieszczańskiego, liczący 65 członków, po nim idzie klub Socjalistyczny. W roku bieżącym upływa 60 rok samorządu miejskiego w Krakowie.

Listy z Warszawy.

U nas inaczej... — Aresztowanie 100 wywrotowców. — P. Piłsudski, dyktatura i koza. — Zamach, który nie doszedł do skutku. — Znowu burda w Sejmie. — Lewicowi bohaterzy.

Warszawa, 30 kwietnia.

Na porządku dnia króluje trwożne pytanie: co jutro będzie? Tym razem nie jest to żadna przenośnia, żadne zastanowienie się nad zagadnieniami polityki zagranicznej ani kwestjami gospodarczymi i tem, co nam w danych dziedzinach przyszłość przyniesie, — ale prosto i dosłownie chodzi o dzień jutrzejszy, o 1 maja, o to, czy i jakie będą awantury.

Wprawdzie po spaleniu na panewce zamachu P. P. S. na rząd koalicyjny, po rozbiściu się dążenia towarzyszy, abyśmy w dniu tradycyjnych demonstracji i awantur pepesowsko-komunistycznych mieli sprzyjające przewrotowi przesilenie — uspokoiły się nieco wzburzone umysły, lecz do wystarczającego uspokojenia opinii publicznej bynajmniej nie doszło. Być może, iż obawy okazały się niezasadne, ale trudno ich istnieniu dziwić się, bo P. P. S. bez względu na trudne położenie kraju (a może właśnie dlatego) czyni szerokie przygotowania, a rzekomo uspokajające zapewnienia jej przewodców nie budzą zaufania.

Inna partja robotnicza N. P. R., wprawdzie nie wyliczona z zarazy walki klasowej, ale bądź co bądź idąca dziś w szeregu stronictw narodowych, nie bierze udziału w „święcie” czerwonej międzynarodowki. Natomiast organizacje żydowskie chciałyby pójść ręką z P.P.S., tylko są w strachu. Pomazzerują więc oddzielnie, z zachowaniem wszelkich ostrożności i po uprzednim zapewnieniu p. ministra spraw wewnętrznych, iż w razie czego policja stanie w ich obronie.

Ładna historia. Elementy antynarodowe i w znacznej mierze antypaństwowe chcą manifestować przeciwko władzom pod tychże władz pieczołowitą opieką.

I tak 1 maj zapowiada się szumnie i niebezpiecznie. Co innego zagranicą. Naprzykład we Francji pochody i manifestacje są zakazane. Nawet w Bolszewji ma jutrzejszy dzień upłynąć skromnie. U nas, niestety, inaczej.

*

Inaczej w też ujemnym sensie zachowywały się dotąd nasze władze w obronie spokoju i porządku. Gdziekolwiek występuje policja w tym kierunku stanowczo i z godnością. U nas utarł się zwyczaj, ba nakaz z góry, aby stróż porządku odgrywali rolę kozłów ofiarnych, aby bezkarnie pozwalali się łupić przez różnych drapichrustów, zamiast właśnie karzącą dłońią wziąć za kark złoczyńców.

Podobno inaczej, teraz w sensie dodatnim, ma być jutro. Policja otrzymała polecenie wystąpienia energicznie. Pozatem zaopatrzono ją w łzawiące granaty, którymi ma rozbrajać awanturnicze bandy. Zobaczymy, czy nareszcie władza okaże się władzą. Pewną zapowiedzią na lepsze jest fakt przeprowadzenia licznych rewizji i aresztowań, zamknięcie pod klucz 100 (szkoda, że nie więcej) osób ze związku młodzieży komunistycznej. — Ale same władze nie są zbyt pewne. Redukcja policji (skutek gospod. polityki lewicy) zrobiła swoje. Trzeba było wezwać do pomocy paruset policjantów z Pomorza, na którym zwolennicy wywrotu mają smać nie wielu zwolenników.

*

Swoją drogą obawy, aby z pierwszym maja nie doszło do dyktatury, ostatecznie się rozwiały. Ten, na którego ryzykanctwo (i naiwność) tak wiele liczono, zawiodł na całej linii. Pan Piłsudski nie tylko nie chciał działać po myśli swych szczerych i obłudnych wielbicieli i przyjaciół, działać w kierunku zamachu, ale nawet nie chce już bawić się w gadanie. Mniejsza o to, iż go do tej wstrzemięźliwości skłania nie troska o dobro kraju albo powagę własną, ale prosto obawa przed kozą. Sam to przyznał w charakterystyczno-humorystycznym wywiadzie. To wynurzenie rozczaruje zapewne szczerych wielbicieli komendanta, tak jak jego przedtem rozczarowało bliższe wniknięcie w istotne zamiary pewnych swych przyjaciół.

*

Nie doszedł też do skutku planowany zamach na min. Zdziechowskiego. Groził on mu już przed tygodniem, ale rzecz utrzymywano do dziś w tajemnicy. Dopiero dziś ujawniono, że jakaś banda beznadziejnych głupców czy zbójcekich najmitów czatowała na ministra i tylko przypadek szczęśliwy sprawił, że nie doszło do spotkania. Podejrzani ci osobnicy paradowali w mundurach wojskowych i znowu to bezczeszczenie honoru wojskowego uszło płazem, złoczyńcy nie zostali wykryci.

*

Ujawnili się natomiast ich „moralni” sprzymierzeńcy. Dwóch „nietykalnych” awanturników pozwoliło sobie w Sejmie na łajdaki pod adresem ministrów skarbu i rolnictwa okrzyk: „ministrowie złodzieje”. Prowokacja ta wyszła ze strony „brylistów”, przyjaciół moskiewskich złodzieży — komunistów pp. Polakiewicza i Smoły. Wystąpienie ich przypomina starą sztuczkę pewnych zawodowców, którzy pragną właśnie od siebie odwrócić odwagę fałszywym alarmem: trzymaj złodzieja.

Ślusznie zaznacza też prasa warszawska, że stosowane przez lewicowców metody wychowują Trzmielowskich, opryszków i skrytobójców. Ale oprócz prasy powinien Sejm zabrać głos, postarać się, aby jego instytucje te zohydowały także jak brylowcy i wyzwolenci warchoły. Skoro o Trzmielowskim mowa, warto zaznaczyć, że ma być on oddany pod obserwację psychiatrów. Wiadomość niepokojąca, okazało się przecież, że to notoryczny przestępca, który zapewne z góry był na to przygotowany, iż znajdzie się sposob, zapewniający mu bezkarność. Gdyby nie te tradycyjne spekulacje na obserwację psychiatrów (według teorii Lombrosa — przecież każdy zbrodniarz jest anormalny), to niewątpliwie mniej byłoby u nas morderców. K. W.

Woda na młyn angielski.

Co stwierdziła londyńska komisja prawnicza?

Londyn, 30. 4. Komisja prawnicza, która się zebrała na skutek zarządzenia rządu angielskiego dla zbadania sprzeczności traktatu sowiecko-niemieckiego z statutem Ligi Narodów i kompleksem układów locarneńskich, orzekła, że brak tych sprzeczności. Germanofilski „Daily Telegraph” komentuje to orzeczenie jako wzmocnienie stanowiska angielskiego wobec państw, dążących do utrudnienia Niemcom dostępu do Ligi Narodów, przy czym pod państwami temi rozumie oczywiście w pierwszym rzędzie Francję, Włochy i Polskę.

Według informacji tego tendencyjnego dziennika, Chamberlain jest zadowolony z orzeczenia prawników, deklarując w dalszym ciągu chęć do doprowadzenia do końca dzieła Locarna.

„Morning Post” zastanawia się nad skutkami orzeczeń prawników angielskich, mniemając, że Francja odstąpi od zamiaru doręczenia Anglii kwestjonariusza w sprawie interpretacji prawnej traktatu niemiecko-sowieckiego.

*

Prezydent Republiki Francuskiej jedzie do Londynu

na zaproszenie króla angielskiego.

Londyn, 30. 4. Na zaproszenie króla angielskiego przybędzie do Londynu prezydent Francuskiej Republiki Doumergue w towarzystwie Brianda w dniu 22 czerwca.

Prezydent Francji, jak i premier zamieszkają jako goście króla Jerzego w Wottingham Palace i zabawią w Londynie do 26 czerwca. (AW).

Włosi grożą Gdańskowi interwencją Polski

za wystąpienie przeciw Mussoliniemu.

Gdańsk, 30. 4. Generalny konsul włoski w Gdańsku wobec nieprzychylnych notatek prasy gdańskiej przeciw Mussoliniemu i jego działalności, wystosował do senatu notę tej treści: Rząd włoski będzie zmuszony na drodze dyplomatycznej za pośrednictwem Republiki Polskiej pertraktować z rządem gdańskim, by ten odpowiednio wpłynął na nimitygowanie prasy gdańskiej.

W odpowiedzi senat wyjaśnił konsulowi włoskiemu, że według konstytucji, prasa wolnego miasta ma pełną wolność, zawiadomił jednak konsula, że treść noty przesłał odnośnemu dziennikowi do wiadomości. (AW).

Marszałek Piłsudski w filmie.

Inscenizatorem szef kijowskiej czerewyczejki.

MOSKWA, 30. 4. Sowiecka wytwórnia filmowa w Odesie rozpoczęła przygotowanie do historycznego filmu, przedstawiającego wypadki na Ukrainie za czasów rządów Petlury. Scenarzysta napisał były prezes kijowskiej czerewyczejki Liwyszcz. Oprócz Petlury na filmie wy-

stępuje także Marszałek Piłsudski. Rola sławnego atamana Tintunika, partyzanta przeciwsowieckiego, który później przeszedł na stronę Sowieców, będzie grał sam ataman. Zdjęcia dokonywane będą w Kijowie i Odesie. (ATE).

Tajemnicze uprowadzenie socjalisty węgierskiego.

Uprowadziła go bojówka prawicy, podająca się za policję tajną.

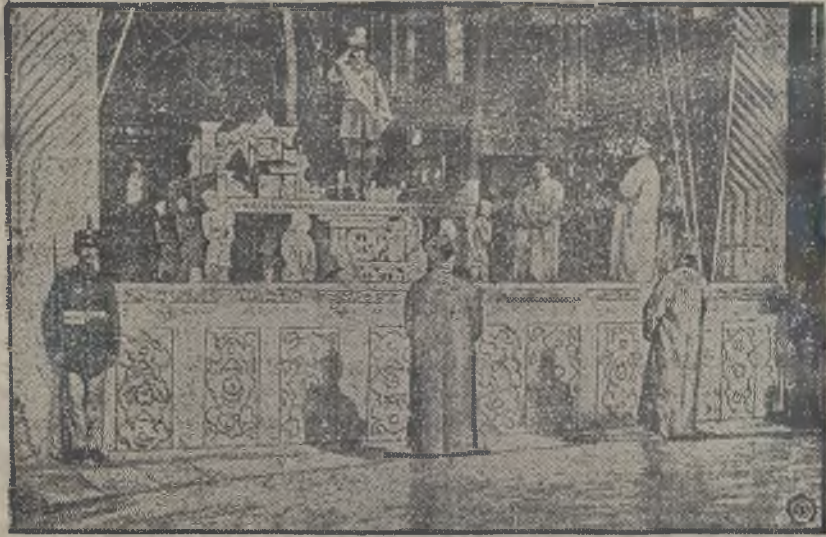
Budapeszt, 30. IV. — Tel. wł. Do mieszkania członka frakcji socjalistycznej Beli Deutscha, zjawili się dwóch ludzi, którzy podając się za członków policji tajnej aresztowali go i uprowadzili w niewiadomym kierunku. Po sprawdzeniu okazało się, że rzekomi agenci

policyjni byli członkami tajnej bojówki prawicowej, która w ten sposób zemściła się na Deutschu za jego ostatnią mowę na posiedzeniu frakcji socjalistycznej.

Wszelkie ślady na Deutschu zaginęły. Obawiają się, że został on zamordowany.

Audjencia u nowego szacha Persji.

Na naszym zdjęciu widzimy stojącego u tronu Risa Khan Pehlwi, szacha Persji. Jest on synem byłego oficera armji perskiej, który za pomocą przewrotu państwowego, dokonano w r. 1921 stał się ministrem-prezydentem, a zatem szachem.

Katastrofalne powodzie w Rosji.

Zerwane mosty i tory zagrożone domy. — Dziesiątki ofiar ludzkich.

Moskwa, 30. 4. Z Leningradu donoszą: Wskutek wezbrania Nowy runął prowizoryczny most pomocniczy, przyczem 30 osób utonęło.

Pisma donoszą, że Wołga oraz jej rzeki poboczne wystąpiły z brzegów. Rzeka Kłazma zalała miasto fabryczne Osuchowo - Sniewo, 8 osób zatonęło, 11 mostów zostało zniszczonych. Komunikacja kolejowa pomiędzy Włodzimierzem a Niżnym Nowogrodem jest przerwana. Ludność wielu

wsi, położonych nad Wołgą przebywa obecnie na dachach swych domów. Oddziały wojskowe pełnią służbę bezpieczeństwa.

Moskwa, 30. 4. Z powodu wylewu rzek przerwana została komunikacja kolejowa pomiędzy Włodzimierzem a Riazaniem. Nadbrzeżne ulice we Włodzimierzu stoją pod wodą. Około stacji Kawaszyno z powodu podmycia toru nastąpiła katastrofa kolejowa. 4 wagony wpadły w wodę.

Ustawa cynkowa w Senacie.

Ustawa cynkowa, która wykazała podczas debat nad nią w Sejmie demagogię wywrotowców była dziś przedmiotem obrad w senackiej komisji skarbowo-budżetowej pod przewodnictwem sen. Adelmanna (Ch. Dem.). Z dyskusji godne są podkreślenia wywody sen. Popowskiego, co do dróg, jakimi dążył Rząd włoski do uzdrowienia i ożywienia życia gospodarczego we Włoszech. Rozpoczęto tam od tego, że zainteresowano przede wszystkim i wciągnięto kapitał amerykański do najlepszych przedsięwzięć włoskich. Jako dalszy skutek tego wynikło samorzutne już interesowanie się przemysłowców amerykańskich innymi przedsięwzięciami we Włoszech, co niebawem osiągnęło taki stopień, że amerykańskie inwestowali w przemyśle włoskim około 1 miljaru dolarów.

Po za niestęchanem ożywieniem życia przemysłowego o czem również mówił w komisji ochrony pracy ks. poseł Wóyciaki (Ch. Dem.) po za usunięciem bezrobocia, które przedtem szerzyło się we Włoszech w zastraszający

sposób, miał ów przyływ kapitału zagranicznego nadzwyczaj ciekawe konsekwencje w sprawie uregulowania długów włoskich wojennych Ameryce. Niezrozumiały mianowicie na pierwszy rzut oka fakt, że Włochy uzyskały najlepsze warunki ze wszystkich dłużników, tłumaczy się wpływem, jaki w tym kierunku wywarli na rząd amerykański zainteresowani w życiu gospodarczym Włoch amerykańscy kapitaliści.

W dyskusji poruszono również inne ciekawe istotne sprawy związane z zagadnieniem korzyści, jakie przynieść może krajowi należyte potraktowanie przez rząd kapitałów zagranicznych. — I oto taka właśnie ustawa, na tę drogę, która we Włoszech wydała tak świetne rezultaty była tak zaciekle zwalczana w Sejmie przez P. P. S. i innych. — Ciekawe jest, że w Komisji Senackiej podczas głosowania nad ustawą przedstawiciele P. P. S. opuścili salę, a przeciw ustawie głosowali tylko Niemcy. Ustawa została przyjęta.

KATASTROFA KOLEJOWA W HISPANII.

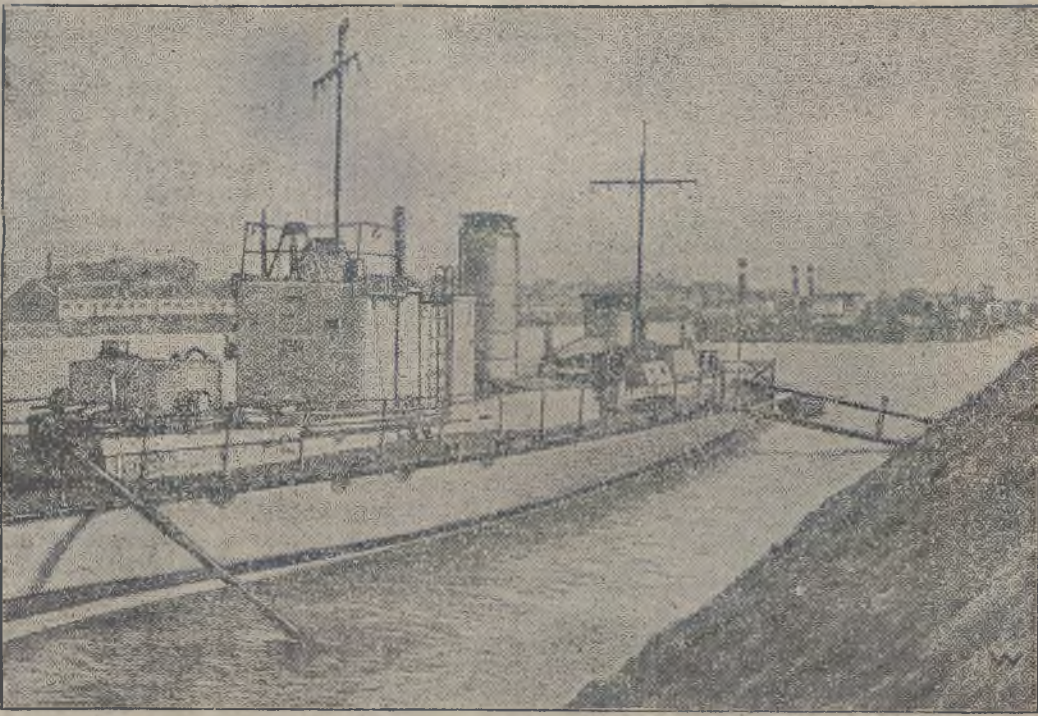
9 osób zabitych, 29 ciężko rannych.

Madryt, 30. 4. W pobliżu Hervas wykołcił się po-

ciąg osobowy, jadący do Madrytu.

9-ciu pasażerów jest zabitych, 29-ciu ciężko rannych.

*

Jedyny austriacki statek wojenny

Z dawnej, silnej flotyli dunajskiej pozostał Austrii na mocy umowy w St. Germain, jedyny statek wyekwipowany ryzostunkiem wojennym dla pełnienia służby policyjno - wywiadowczej na Dunaju. Flotylla dunajską podzieliły się Czechosłowacja, Rumunia, Jugosławia a flotą morza adriatyckiego Włochy i Jugosławia.

6658

Wiadomości bieżące.

GRUDZIĄDZ sobota 1 maja 1926 r.

KALENDARZ: Sobota 1-go maja Filipa i Jak.
Niedziela 2-go Atanazego b.
Wschód słońca 4 32 zachód 19 27
Wschód księżycy 23 27 zachód 6 45

*

—** BIBLIOTEKA I CZYTELNIJA T. C. L. W GRUDZIĄDZU, jest otwarta:

W **śródmieściu:** w muzeum (ulica Lipowa nr. 28 I ptr.): codziennie — z wyjątkiem niedziel i świąt — od godziny 6-jej do 8-mej wieczorem. Dla dzieci w środy i soboty, od godziny 4-tej do 5-tej popołudniu.

Na **Chelmińskim Przedmieściu:** w kancelarii parafialnej (ulica Bydgoska nr 10): w poniedziałki i czwartki, od godziny 4-tej do 5-tej popołudniu.

W **Maiem Tarpnie:** w szkole w niedziele i święta po nabożeństwie.

*

—** MUZEUM (ulica Lipowa nr. 28) jest otwarte w środy i soboty, od godziny 12-tej do 2-jej w południe, w niedziele i święta od godziny 11-tej do 1-jej w południe.

*

—** KINO ORZEŁ. „Biały Motyl“ z uroczą Barbarą la Marr w roli głównej. Poza tem arcywesoła komedia.

—** KINO APOLLO. „Oddajcie mi dziecko“ — z słynną Mary Carr w roli głównej.

*

—** TEATR MIEJSKI. Dziś w sobotę, o godzinie 8-mej wieczorem „NERWOWA AWANTURA“, znakomita sztuka w 3-ach aktach Gabrieli Zapolskiej. Interesująca sztuka genial-

nej powieściopisarki, tak świetnie grana przez zespół naszego teatru schodzi już z repertuaru. Jest to więc ostatnia sposobność ujrzenia jej. Ostatni raz „NERWOWA AWANTURA“ nkaże się na naszej scenie w niedzielę, dnia 2-go maja o godzinie 4-tej popołudniu.

W niedzielę wieczorem o godzinie 8-mej po raz pierwszy „JUTRO POGODA“ Avery Hopwooda, która przed dwoma laty cieszyła się tu takim wielkim powodzeniem. Kapitalne sceny komiczne i słoneczny humor amerykański stanowią walory sceniczne tej wesołej sztuki, ciałe wznowianej na wszystkich scenach europejskich. „Jutro pogoda“ będzie grana tylko raz jeden tj. w niedzielę, dnia 2-go maja br. Pierwszorzędną obsadę stanowią pp. Fliszorówna w roli Blonny kreowanej z wielkim powodzeniem na wielu scenach — p. Opolskiej - Sobotkowskiej, Wiesławskiej oraz pp. Dąbrowskiej w swej dawnej roli (Billy) i (reżyser sztuki) pp. Szafranski, Chmurkowski, Łodziński.

W **poniedziałek**, dnia 3-go maja 2 przedstawienia — popołudniowe o godzinie 4-tej i wieczorem o godzinie 8-mej ku uczczeniu uroczystości obchodu Konstytucji 3-go Maja „POWRÓT POSŁA“, aktualna sztuka z czasów sławnej Konstytucji. Obsada pierwszorzędna, oraz świetna oprawa stylowo uświetnią to widowisko. Bilety na te przedstawienia sprzedaje już kasa teatru miejskiego. Na przedstawienie popołudniowe w dniu 3-go maja (Powrót Posła) sprzedaje się: Ratusz 1-szy (pokój nr. 30)

W **próbach** „MEZCZYŻNA I KOBIETA“ Lakotosa pod reżyserją i z występem gościnnym b. dyrektora p. Karola Bandy, pozyskanego przez dyrekcję obecną na szereg wieczorów.

*

—** PENSJE ZA MAJ BĘDĄ WYPŁACONE BEZ WZGLĘDU NA STAN POSZCZEGÓLNYCH INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH. Departament kasowy ministerstwa skarbu polecił wszystkim izbom skarbowym wypłacić pobory za maj według pozycji kwietniowych, przy czem izby skarbowe zrealizują wszystkie asygnaty bez względu na stan budżetów poszczególnych instytucji państwowych.

—** WYPŁATA PENSJI ZA ORDER „VIRTUTI MILITARI“. Wobec pogłosek, jakoby w roku bieżącym miała być wstrzymana wypłata pensji kawalerom orderu Virtuti Militari i już druga rata tej pensji w wysokości 75 zł. w przypadającym terminie t. j. 1 maja, miałaby nie być wypłacona, wyjaśniamy, że rozporządzenie na rok bieżący, wydane w marcu br. nie zostało odwołane. W dniu 1 maja nastąpi wypłata drugiej raty tej pensji w wysokości 75 złotych. Wypłatę uskutecznić będą właściwe izby skarbowe.

—** WYCOFANIE OFICERÓW LINJOWYCH Z BIUR — zastąpią ich oficerowie administracyjni i urzędnicy. Już od dawna władze wojskowe zwracały uwagę na to, że wielka ilość oficerów linjowych pozostaje dłuższy czas w służbie

biurowej, zamiast pełnić ją w swoich oddziałach linjowych.

W związku z tem w najbliższych dniach ma się odbyć perlustracja oficerskich sił biurowych, która ma za zadanie wycofać ze stanowisk administracyjnych w wojsku tych oficerów linjowych, którzy nie są tam niezbędnie potrzebni. Odejść oni do linii, a ich miejsca zajmą oficerowie korpusu administracji i urzędnicy cywili.

—** KURS LETNI DLA MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ W UNIWERSYTECIE LUDOWYM W DALKACH rozpoczyna się 4-go maja br. — Kandydatki winne się stawić dnia 4-go maja. Stacja kolejowa Gniezno. Uroczyste otwarcie o g. 7 wiecz. Ks. A. Ludwiczak, dyr.

—** PUBLICZNA KWESTA ULICZNA na cele oświatowe Towarzystwa Czytelni Ludowych odbędzie się w dniu 3 maja i później (3-9 maja). — Wszelkie zbiórki, urządzone już 2 maja nie wpływają na cele oświatowe. Tow. Czytelni Ludowych.

—** ODEZWA DO POWSTAŃCÓW I WOJAKÓW. Jak po inne lata, tak i w tym roku Towarzystwo Powstańców i Wojaków weźmie gremialny udział w obchodzie wielkopomnej uroczystości Konstytucji 3-go Maja. Wobec tego wzywamy, bezwzględnie wszystkich członków Towarzystwa, aby w dniu 3-go maja stawili się w szeregi nasze.

Zbiórka Powstańców i Wojaków jest w koszarach 64 p. d. przy ulicy Lipowej rano o godzinie 8 i pół, skąd nastąpi wycieczka na miejsce ogólnej zbiórki. Każdy winien o ile możliwości przybyć w czapce wojskowej. Przy tej okazji nastąpi wręczenie medalu strzeleckich, a na zakończenie wszyscy uczestnicy podejmowani będą śniadaniem.

Wolność! Zarząd Towarzystwa.

—** PLACÓWKA ZWIĄZKU HALLERCZYKÓW w Grudziądzu urządza zabawę wiosenną, połączoną z tańcami w niedzielę, dnia 2-go maja o godzinie 3-ciej popołudniu w ogrodzie p. Salczyńskiego (Biała Oberża) za Wisłą. Od godziny 6-tej począwszy zabawa taneczna na sali. Wstęp do ogrodu 50 groszy, na salę 1 zł. Program nadzwyczaj urozmaicony jak np.: występy Drużyny Błękitnej, koło szczęścia, loteria fantowa, poczta francuska itp.

—** ZWIĄZEK PODOFICERÓW REZERWY Koło Grudziądzu, urządza w niedzielę, dnia 2-go maja br. w ślicznie udekorowanych salach „Bazaru“, ul. Moniuszki u kol. Buczkowskiego pierwszy obchód ku czci 3-go maja.

Program: Punktualnie o godzinie 4-tej popołudniu zagań prezes Koła kol. Frąckowia uroczysty obchód i powita zebranych. Późem nastąpi wykład znanego działacza i patriotę polskiego p. prof. Piłowarczyka o Konstytucji 3-go Maja, dalej deklamacje i zakończenie. Podczas uroczystości przygrywać będzie znana doborowa orkiestra kol. Błaszkiewicza. Po uroczystości odbędzie się wieczornica, połączona z tańcującą herbatką i innemi rozmaitemi niespodziankami.

Uroczystości ta przyczyni się do rozwoju Związku oraz pokrzepi biorących w niej udział na duchu i doda siły do dalszej wyjątej pracy nad budową wielkiej naszej Ojczyzny.

Czysty dochód przeznaczamy na szkolenie rezerw. Wstęp bez zaproszeń.

Mając niezłomną nadzieję, że Szan. Obywatelstwo miasta Grudziądza zrozumie nasz cel i tak jak dotąd nas popierało, wesprze nas dalej w naszej pracy dla wielkości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej i zaszczyt nas swa obecnością a szczególnie weźmie liczny udział w tak interesującym wykładzie, pozostajemy z wyrazami głębokiego szacunku

Zarząd

Związku Podoficerów Rezerwy, Koła Grudziądzu.

—** OBCHÓD KU UCZCZENIU KONSTYTUCJI 3 MAJA dla drużyn harcerskich, urządza Koło Przyjaciół Harcerzy w auli gimnazjum żeńskiego, dnia 5-tego maja o godzinie 7-mej wieczorem. Na program złożą się przemówienie ks. profesora Pączka i produkcje muzyczne - wokalne młodzieży część II-gą wypełnią produkcje uproszonych sił artystycznych. Zarząd K. P. H. uprasza o liczny udział rodziców opiekunów i sympatyków młodzieży harcerskiej.

—** ZJAZD DELEGATÓW POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO odbędzie się w Grudziądzu dnia 2 i 3 maja br. Program zjazdu: Niedziela, 2 maja o 9½ rano msza św. we Farze. Godz. 10-ta zwołanie zjazdu (w ratuszu I). Sprawozdanie z działalności Tow.: prof. Al. Janowski z Warszawy. Budżet Rady i majątek Tow. A. Samsonowicz z Warszawy. Nowe metody pracy krajoznawczej: R. Fleszarowa z Warszawy. Krajoznawstwo a młodzież: prof. L. Węgrzynowicz z Krakowa. Przerwa obiadowa.

MIECZYŚLAW SMOLARSKI

Poszukiwacz złota. ⁸¹⁾

Powieść z tajemnic polskiej alchemii.

— Dziękuję i tobie! Nie możesz być złym, skoro Bóg użył cię za narzędzie opieki swej nademną. Nie jesteś złym, ale gdybyś dziś jakąś zbrodnię bodaj w dobrym celu zamierzył, niech Bóg ustrzeże cię od niej! Zadrzałem i cofnąłem się. Przyznam się z przykrością, iż pomyślałem o niedogodnościach, jakie pociągała za sobą moja godność ucznia alchemika. Chciałem się spytać już głośno: Skąd wiecie, panie, o zamiarach mych wobec Waltershofena, na szczęście jednak ów nie czekał na me słowa, lecz rozkazał:

— Pomóżcie mi wstać, chcę z wami usiąść przy stole.

Ujęliśmy go pod ramiona razem z moim panem i w tej chwili żal i oburzenie chwyciły mnie za gardło. Gdy Seton stanął na podłodze, dostrzegłem natychmiast, iż pod długą szatą jest już tylko połamane, bolesne ludzkie ciało. Szedł chwiejnie i bezwładnie, a choć miał przejść zaledwie kilka kroków, to przecież po twarzy jego przebiegały skurcze bólu. Nogi chwiały się pod nim. ręce gięły się obłąkane w stawach.

— Wyniesiemy cię stąd później na rękach, panie — odezwał się Sędziwój. — Mam za drzwiami tegoż pacholka, który mi pomoże, gdyż ten chłopak ma jeszcze sił zbyt mało. Napijże się wina teraz. Oto na stole stoi ono jako dar od kurfiarza, a oto — rzekł z uśmiechem, wskazując na butelki w koszu — podarunek ode mnie dla służby.

Daleki zegar wybił godzinę dziewiątą. Zaniepokoiłem się.

— Pozwólcie mi teraz odejść — zwróciłem się do mego pana. — Spóźniliśmy się nieco, a umówieni Eberle i Waltershofen mają czekać razem z kiprem na moście i miałem dać im znać o tej porze, czy wszystko idzie dobrze i co dalej czynić należy.

— Odejdź, ale wróć niezadługo — pozwolił mi Sędziwój. — Słowa tymczasem może naoczyć otworzyć drzwi i niech przyjdzie podawać nam do stołu. Musimy dobrze posilić się, mistrzu Kosmopolito! Niemała droga nas czeka. Nie zaszkodzi też nic, jeśli do straży na dole dobieży szcęk szkła i dźwięk talerzy. A ty, imć Bodowski, każ dozorczy na dole, gdy zamknie wrota za tobą, by odwiedził nas tu na górze i wziął poczęstunek dla siebie i drabantów. Sądzić będą, iż elektor przywraca więźnia do łask swoich i że więzień weselem swem chce z nimi się podzielić. Wygody i ta uczta, które wyjednałem ci, mistrzu Kosmopolito, posiadają i te dobra strona, że zwiększyły ufność do mnie twych strażników. Wychyla puławy ze zdradzieckim płynem na naszą cześć i jeśli nie miałbyś wiara w nasze gwiazdy przewodnie, przejdźmy śmiało przez drzwi więzienia i ulecim wesoło — na wolność!

XXIII.

Muszę przyznać się, iż miałem jeszcze pewne wątpliwości co do zdrady Waltershofena. W pierwszej chwili, gdy przedstawiłem ją kiprowi jako rzecz pewną, uczyniłem to w części dla wywołania w nim równie silnego wrazenia, jak to, które wywarła na mnie niespodziewana wiadomość o bliskim naszym odjeździe. Nie cofnąłem się już później z drogi dosyć niebezpiecznej, która w razie udania się planu starego Józefa, mogła

nas doprowadzić do napaści na niewinnego człowieka.

Teraz, gdy wyszedłem z więzienia, wątpliwości poczęły ogarniać mnie coraz silniej. Wzrok mój starał się przeniknąć otaczające mnie przestrzenie. Okolica była pusta, noc ciemna, jedynie w pobliżu mostu były domy, gdyż przedmieście rozłożyło się dalej od brzegu. Sprzyjało to naszym zamiarom, ale mogło pomóc i naszym wrogom.

Zastanowiłem się, iż jeśli podejrzenia moje są słuszne, w takim razie Waltershofen musi mieć w pobliżu jakichś przyjaciół ukrytych. Narażając się więc na strate drogiego czasu, nie udałem się wprost na miejsce spotkania, ale szedłem, a raczej skradałem się, drogą okólną, przezwyciężając własną obawę i polecając duszę Bogu, gdyż lada chwila mógł ktoś wypaść na mnie, kogo nie bardzo rad byłbym zobaczyć.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Należy wiedzieć o tem

że palony jęczmień („luźna kawa słodowa“) pozbawiony jest wszelkiej wartości pożywej, że natomiast według orzeczeń tysięcy lekarzy niema nic lepszego jak

Kathreinerowa kawa słodowa Kneippa!

666

Popołudniu o godz. 3-ej: Prace krajoznawcze na Pomorzu: prof. Pawłowski z Poznania. Godz. 6-ta Zwiedzenie miasta. Godz. 8 wiecz.: Zebranie publiczne.

Poniedziałek, 3-go maja: o 9-tej rano msza św. połowa z okazji obchodu 3-go maja. Godz. 10½ przed poł.: Muzealnictwo na Pomorzu: ks. Łęga z Grudziądza. Program prac na rok 1926: prof. A. Patkowski z Warszawy. — Wnioski Rady i oddziałów. Wybory do Rady. Pokaz mapy krajoznawczej: mjr. Gašlorowski z Grudziądza. Przerwa obiadowa.

Po obiedzie wycieczka w najbliższą okolicę Grudziądza.

—** WYKŁADY UROZMAIACONE FILMAMI I PRZEZROCZAMI. Film doznał niebywałego rozwoju w najnowszych czasach. Początkowo film wyłącznie starał się dać za tanie pieniądze scenę, teatr, dramat. Obecnie spełnia on jednak i inne zadania, ma zastosowanie w pedagogice i w nauce.

Otóż społeczeństwo grudziądzkie będzie miało okazję popatrzeć na filmy przedstawiające nam krajozaby śliczne jak marzenie. Przed oczyma naszymi przesuną się krajozaby, tryskające życiem, niebotyczne góry, zaciszne lasy, dumające jeziora, rwące się potoki.

A objaśnienia będzie dawał taki specjalista i tak wytrawny mówca, jak profesor Janowski, który przywozi z Warszawy specjalne filmy. Bezpośrednio potem wyświetli najpiękniejsze krajozaby polskie pięknymi, artystycznie kolorowanymi przezroczkami mjr. Gašlorowski. Spodziewać się należy iż społeczeństwo jaknajliczniej pospieszy 2-go maja do gimnazjum żeńskiego aby wieczór spędzić mile i podróż zrobić po najładniejszych naszych okolicach choć tylko na filmie.

—** ZAWIADOMIENIE. Towarzystwo Spiewu, Chór Męski „Echo“, zawiadamia swych członków oraz sympatyków, że w niedzielę, dnia 2-go maja, rano o godzinie 5,30 wyruszy wycieczka do Strzemięcina, zaliczana przez wyżej wspomniane towarzystwo.

Spodziewać się należy, że wycieczka ta będzie wyrazem zgodnej i harmonijnej pracy towarzystwa na polu kulturalno-oświatowym jak również spełnieniem wytkniętego sobie celu w kierunku zacieśnienia stosunków towarzyskich wśród członków „Echa“ i ich rodzin i miłośników spiewu.

Zwraca się przy tem uwagę, członków, że w Strzemięcynie wykona chór kilka utworów i że przeto uprasza się o udział w wycieczce wszystkich członków oraz o jaknajliczniejsze przybycie sympatyków.

Zbiórka punktualnie o godzinie 5,30 na ulicy 3-go Maja przy młynie pod „Orłem“ (Rosanowskiego).

Towarzystwo Spiewu, Chór Męski „Echo“.

Zarząd.

—** WYKŁAD PROF. AL. JANOWSKIEGO Z WARSZAWY. Z okazji zjazdu krajoznawczego odbędzie się w niedzielę, dnia 2-go maja o godzinie 8-mej wieczorem w auli gimnazjum żeńskiego wykład prof. Al. Janowskiego z Warszawy na temat: „Ideały krajoznawstwa polskiego“. Wykład będzie ilustrowany filmami i przezroczkami. Następnie wyświetli mjr. Gašlorowski najpiękniejsze przezroczki z Polski, szczególnie z Pomorza.

—** PODZIĘKOWANIE. Towarzystwo wioślarskie „Wisła“ w Grudziądzu, składa podziękowanie firmie Venzke i Duda, za bezpłatne podjęcie się krycia dachu, przystanku wioślarskiej Towarzystwa, budującej się obecnie nad Wisłą.

Zarząd.

—** PODZIĘKOWANIE. Z powodu wyjazdu J. Wielmożnego Pana Starosty Ossowskiego na szczytną placówkę do Wejherowa, składa Zarząd Koła Przyjaciół Harcerzy w imieniu swoim i młodzieży jaknajserdeczniejsze podziękowanie za prawdziwie serdeczną opiekę, jaką otaczał harcerstwo, a zwłaszcza obozy letnie.

Za Zarząd Koła Przyjaciół Harcerzy:

(—) Wanda Boberska, przewodnicząca

—** KASYNO TOWARZYSTWA URZĘDNIKÓW SKARBOWYCH urządza każdej soboty o godz. 20-tej w własnym lokalu przy ulicy Lipowej nr. 65, zebrania towarzyskie z tombolą i tafejami, dla członków oraz sympatyków życzliwych i przyjaznych Stowarzyszeniu. Zebrania te cieszą się wielkim powodzeniem. Zaproszenia wydane poprzednio, są ciągle ważne, dalsze wydaje Zarząd za poprzednim zgłoszeniem.

—** WIECZOREK POŻEGNALNY, przygotowany staraniem komitetu obywatelskiego na cześć p. starosty Ossowskiego, odbędzie się w czwartek, dnia 5-go maja o godzinie 6-tej wieczorem w salach „Królewskiego Dworu“.

—** SPROSTOWANIE. W recenzji z „Patriotycznej Wieczornicy“ Związku Hallerczyków wkradły się przez omyłkę dwa błędy. Zamiast Irena Strawińska ma być Irena Stawonówna, a zamiast p. Bryła, p. Baryła.

—** KARYGODNE NIEBALSTWO PRZYCZYNA WIELKIEGO POŻARU. Wczoraj rano, wybuchł groźny pożar w stodole, znajdującej się obok drogi, prowadzącej do majątku Kuntersztyn. Część stodoly dźwierzawil hotelista p. Kellas i miał tam słomę i siano; w drugiej części były kartofle, buraki i inne jarzyny, należące do okolicznych wieśniaków. Prócz tego w stodole znajdowały się — ustępy (!!). Zachodzi podejrzenie, że jeden z robotników rolnych, zatrudniony niedaleko na polu, korzystając z ustępu, rzucił przez nieuwagę papierosa pomiędzy słomę i śmiecie, skutkiem czego wybuchł wkrótce wielki pożar, który całą stodołę doszczętnie zniszczył. Straż pożarna zawiadomiona natychmiast o wypadku przybyła na miejsce i niebezpieczeństwo zlokalizowała. Szkody znaczne.

Ruch towarzystw.

—(rt) **Bacność Sokoli!** Towarzystwo nasze hierze udział w uroczystości w dniu 3-go Maja. Zbiórka dla rze udział w uroczystości w dniu 3-go maja. Zbiórka dla godzinie 8,30 rano przed gmachem druha Prezesa (Kino „Apollo“), ulica Groblowa. Czołem! (5708) Zarząd.

—(rt) **Narodowa Organizacja Kobiet w Grudziądzu** urządza dnia 12-go maja, drugą wiosenną herbatkę w lokalach Wielkopolski, na którą wszystkie członkinie uprzejmie zaprasza (6633) Zarząd.

—(rt) **Towarzystwo Czytelni dla Kobiet.** Członkiniom Tow. Czytelni dla Kobiet podaje się do wiadomości, że bilety po 30 i 50 groszy na przedstawienie, które się odbędzie w dniu Święta Narodowego 3-go Maja o godzinie 4-ej popołudniu w Teatrze Miejskim są do nabycia u przewodniczącej p. Kruszonowej, Toruńska 22 do soboty. Odegranem będzie „Powrót Posła“ Niemcewicz. (6641)

Za Zarząd: (—) H. Kruszonowa, przew.

—(rt) **Bacność Szoferzy!** W sobotę, dnia 1-go maja br. odbędzie się zebranie miesięczne punktualnie o godzinie 7,30 wieczorem na sali p. Dominińskiego, ul. Strzelecka. Przybycie każdego członka konieczne, gdyż są na porządku dziennym bardzo ważne sprawy. (7041) Zarząd.

—(rt) **Powiatowe Koło Związku Inwalidów Wojennych w Grudziądzu** urządza w środę, dnia 5-go maja br. o godzinie 7-mej wieczorem na sali „Bazaru“, ul. Moniuszki **nadzwyczajne walne zebranie** z powodu wyboru nowych członków zarządu. Prócz tego będą omawiane bardzo ważne sprawy, wobec czego przybycie wszystkich członków jest konieczne. (6664) Zarząd.

—(rt) **Bacność! Koledzy Związku Podoficerów Rezerwy Koło Grudziąd.** W dniu święta narodowego 3-go Maja, zbiórka wszystkich kolegów w „Bazarze“, ul. Moniuszki o godzinie 7-mej rano. Zarząd.

—(rt) **Zarząd „Rodziny Wojskowej“** zawiadamia, że dnia 4-go maja br. o godzinie 4-tej popołudniu odbędzie się zebranie członków w Dowództwie 16-tej Dywizji Piechoty przy ulicy Kuntersztynskiej. O liczny udział członków uprasza się. (5690) Zarząd.

—(rt) **Następne plenarne zebranie Związku Podoficerów Rezerwy Z. Z. Rz. P.** Koła Grudziąd odbędzie się w czwartek, dnia 6-go maja br. o godzinie 7-mej wieczorem w Bazarze, przy ulicy Moniuszki. Udział wszystkich członków jest konieczny. Goście sympatycy, wprowadzeni przez członków są mile widziani. O punktualne przybycie uprasza Zarząd.

—(rt) **Zarząd Koła Oficerów Rezerwy** prosi swych członków o stawienie się o godz. 9-tej, dnia 3-go maja koło apteki pod Orłem, ul. 3-go Maja. (5696)

—(rt) **Zaproszenie.** I. harc. drużyna żeńska z okazji 6-ej rocznicy swego istnienia zaprasza wszystkich tych, którym ruch harcerski jest bliski; w pierwszym rzędzie członków Koła Przyjaciół Harcerstwa, rodziców, opiekunów drużyn, wreszcie młodzież harcerską innych drużyn. Uroczysta zbiórka odbędzie się w niedzielę, dnia 2-go maja br. o godzinie 11-ej w południe w auli gimnazjum żeńskiego. (5694)

(—) Z. Meisnerówna.

Komend. drużyny, Instr. Z. H. P.

Z Pomorza.

—** **ŚWIECIE.** (Święto sportowe). Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego urządza w dniach 2 i 3 maja br. na placu sportowym święto sportowe. Program składa się w dniu 2-go maja z trójboju

dla młodzieży żeńskiej i męskiej do lat 16, czworoboju dla młodzieży męskiej od lat 16—18, czworoboju dla pań od lat 16 i pięcioboju dla panów. W dniu 3-go maja o godz. 12,30 bieg rozstawni (stafetowy) o nagrodę wędrowną miasta i powiatu ze startem i metą na dużym rynku przy równoczesnym koncercie K. M. W. Następnie o godzinie 3-ciej popołudniu na placu sportowym boje rozstrzygające o pierwszeństwo we wszystkich konkurencjach niedzielnych, zawody w pięce koszykowej, w polskiej nożnej, gimnastyka, szermierka na szable, skok o tyczce oraz ćwiczenia na drążku i poręczy, ćwiczenia grunwaldzkie w pełnym ryszunku i piramidy karkolonne z przyrządami i bez przyrządów.

Ze względu na doniosły cel oraz doborowy program przypuszczając należy, że publiczność tak miasta, jak i też bliższej okolicy pospieszy gromadnie na zawody, zwłaszcza przy tak niskich cenach wstępu (50 gr. wzgl. 1 zł.). (mh)

(Pożar). W dniu 23 bm. o godzinie 3,30 rano z niewyjaśnionej dotąd przyczyny wybuchł pożar na strychu pićarni p. Stanisława Balera przy ulicy Mickiewicza. Ogień ugaszono, zanim Straż Ogniowa przybyła, przy pomocy posterunkowego Policji Państw. i stróżów miejskich. Szkody są nieznaczące. (mh)

(Zawody atletyczne). Już od przeszło tygodnia publiczność miasta podziwiała zawody atletów wszechświatowej sławy i różnych krajów, jak Polski, Niemiec, Danji, Norwegii, Rosji, Finlandji, Łotwy i Japonji oraz dwóch nieznanych występujących jako czarna i zielona maska. Występy cieszyły się dobrą frekwencją, skoro zawodnicy pozostają dłużej o jeden tydzień niż było to przedtem projektowane. 40 procent dochodu z tych zawodów wpływa do kasy Ploppu z czego musza jednakowoż kosztą rzeczowe zostać pokryte. (mh)

(Z sądu pokoju). W dniu 25 lutego br. na sześcioro Przechowo — Marjanę przed najeżdżającym autobusem spłoszył się koń powózki, w której znajdowali się p. Marja Donarska, żona właściciela rolnika z Przechowa i Teresa Donarska, żona dyrektora Banku Powiatowego z Świecia, wskutek czego obie panie doznały poważnych obrażeń cielesnych. Sprawę rozpatrywał z polecenia prokuraturji przy Sądzie Powiat. w Grudziądzu w dniu 27 bm. tutejszy Sąd Pokoju pod przewodnictwem p. radcy Krawieckiego. Akt oskarżenia zarząca sferowemu autobusowi Janowi Szczepankowi iż z niedbalstwa spowodował urazy cielesne powyższych pań zaniebując swój szczególny obowiązek polegający na przestrzeganiu istniejących przepisów w przedmiocie ruchu samochodowego na drogach publicznych, a mianowicie nie zmuszając do szybkości jazdy przy wymijaniu powozki, nie zatrzymując maszyn, gdy koń się niepokoił oraz nie zatrzymał się natychmiast, by pospieszyć z pomocą ofiarom wypadku. Właścicielowi p. Szczepankiemu Zygmunutowi — Świecia akt oskarżenia zarząca, że nie pospieszył z pomocą ofiarom wypadku. Pierwszego skazano na 1 miesiąc więzienia i 100 zł grzywny, drugiego zaś uwolniono. Niech to będzie przestroga dla innych szoferów. (mh)

Artystka pod motocyklem.

P. KAZIMIERA RYCHTERÓWNA ULEGŁA CIĘŻKIEM OBRAŻENIOM.

Znakomita recytatorka p. Kazimiera Rychterówna, znana nam z kilkakrotnych występów swoich w Grudziądzu, padła w czwartek, dnia 29. 4. br. ofiarą wypadku motocyklowego.

W chwili, gdy artystka przech. w Warsz. z ul. Foksal przez jezdnię Nowego Świata na Chmielną, najechał na nią motocykl wojskowy nr. 16366.

Panna Rychterówna uległa okaleczeniu twarzy, rąk i nóg

Przechodnie, w oczach których zdarzył się fatalny wypadek, przewieźli p. Rychterównę do lecznicy prywatnej przy ulicy Jasnej.

ALARM!

Matki, córki, wdówki, nieżatki i rozwódki strzeżcie się, ponieważ obecnie w Ameryce powstało towarzystwo pod nazwą 6647

„Kobiety na sprzedaż“

i to towarzystwo, czyli „handlarze żywym towarem“ wydelegowało kilku swoich członków do Warszawy i Grudziądza dla zakupu najpiękniejszych kobiet ???

Ogłoszenie.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłasza przetarg:

1. na sprzedaż **łomu żelaznego** złożonego w Toruniu 62,000 kg, w Grudziądzu ca. 62,000 kg, w Bydgoszczy ca. 27,000 kg, we Włocławku ca. 6000 kg, w Ciechocinku ca. 500 kg;

2. na remont **wozów asenizacyjnych**.

Oferty w zapieczętowanych i zalakowanych kopertach, zaopatrzonych napisem: „Oferta na zakup łomu“ względnie „Oferta na remont wozów asenizacyjnych“ składać należy w kancelarii VIII Okręgowego Szefostwa Budownictwa w Toruniu, Szumana 4 do dnia 20 maja 1926 r. godziny 9-ej, w którym to dniu o godzinie 10-ej odbędzie się przetarg.

Wadium w wysokości 3% od oferowanej ceny składać należy w Referacie Rach. Budz. VIII Okr. Szefostwa Budownictwa.

Bliższych informacji udziela Ref. Techn. VIII Okręgowego Szefostwa Budownictwa w godzinach urzędowych — gdzie można nabyć wzory ofert za zwrotem kosztów druku w wysokości 1,50 zł.

Władza wojskowa zastrzega sobie prawo dodatkowego przetargu ustnego, prawo oceny i wyboru ofert, jak również przy równych warunkach — wybór oferenta.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa Toruń
Ldz. 4560/26 Te ch. 6680

Dr. Czesław Górski

specjalista w chorobach wewnętrznych i płucnych od dnia 4 maja br. będzie przyjmował chorych codziennie na ul. Toruńskiej nr. 4, II piętro prawo od godziny 11—12 i od 4—6 oprócz niedziel i świąt. (6677)

Przetarg na dzierżawę łąk.

W piątek, dnia 7 maja br. o godzinie 10-ej rano odbędzie się w gospodzie p. Brunona Fotha w Bratwinie **publiczny przetarg na dzierżawę łąk t. j. 25 szt. parcel w łącznej powierzchni 49.67 ha** na okres 6 lat od 1 kwietnia br. począwszy.

Reflektanci na dzierżawę gruntów składają przed rozpoczęciem przetargu wadium w wysokości 20 zł.

Na zabezpieczenie dotrzymania warunków kontraktu składają dzierżawcy później kaucję w wysokości 30 procent czynszu rocznego w gotówce, lub papierach pupilarnych po zatwierdzeniu kontraktu.

Bliższe wyjaśnienie otrzymać można w Zarządzie Dróg Wodnych w Chełmnie, lub u technika budowlanego w Grudziądzu ul. Brzeźna 19. 6879

Chełmno, dnia 26 kwietnia 1926 r.

Zarząd Dróg Wodnych w Chełmnie.

NAJLEPSZY PROSZEK DO PRANIA
NADAJE BIELIŹNIE ŚNIEŻNĄ BIAŁOŚĆ
J.M. WENDISCH SUK. S.A. TORUŃ

Ogłasza w Głosie Pom.

Moniuszki 8. **BAZA R** Moniuszki 8.

poniedziałek, dnia 3 maja

Wielka zabawa taneczna

Początek o godz. 7-mej Wstęp 1 zł

O liczy udział uprasza 5704 GOSPODARZ.

Bacność!

Dla kupców z odpowiednim majątków z dobrymi budynkami, kompl. żywym i martwym inwentarzem, począwszy od pięciu morgów wżwyż do wielkości nieograniczonej. Zarazem poszukuję także posiadłości w mieście (kamienic). Kto chce zatem szybko sprzedać swą posiadłość, niech zgłosi się z całym zaufaniem do znanego pośrednika

WŁADYSŁAWA PŁOSZYŃSKIEGO

w Grudziądzu, Pl. 23 Stycznia 20

Dyskrecja w sprzedaży zapewni, a przeprowadzenie transakcji zdumiewająco szybko.

Wszystkich interesentów ostrzegam przed pokatnymi agentami, którzy żyją bezintra. obodzą po ulicach i dworcach czy obajac na swe ofiary 558

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dalsz niniejszy nadsekretarz miejski Damszy Raszkowski w Grudziądzu.

Obwieszczenie.

Niniejszem przypominam się właścicielom psów rozporządzenia policyjne z dnia 9. 8. 1906 i 29. 4. 08, według których należy psy prowadzić na krótkiej smyczy w ogrodach miejskich, parkach, a także w pobliżu trawników i plantacji w śródmieściu oraz zwracać baczność uwagę na to, by w rzeczonych miejscach psy nie znajdowały się bez opieki.
Zabieranie z sobą psów na targi, cmentarze, a także do składów żywnościowych jest surowo zakazane.

Niestosujący się do powyższych przepisów będą bezwzględnie pociągnięci do odpowiedzialności.

Grudziądz, dnia 26 kwietnia 1926 r.

Prezydent miasta w z. (—) Krobski.

Obwieszczenie.

Na mocy uchwały Magistratu z dnia 8 kwietnia br. i Rady Miejskiej z dnia 24 kwietnia br. zamierza Magistrat skasować z dniem 31 maja 1926 r. ścieżkę, łączącą ul. Chełmińską z portem p. Schulza w Grudziądzu. Powyższe podaje się do publicznej wiadomości z tem, że ewentualne sprzeciwy należy przedłożyć w przeciągu 4 tygodni od daty ogłoszenia do niżej podpisanego urzędu.

Grudziądz, dnia 1 maja 1926 r.

Magistrat. — Wydział V. Budownictwo.

Konkurs.

Magistrat miasta Grudziądza poszukuje lekarza ordynatora dla stacji wewnętrznej szpitala miejskiego.

Placa połowę pensji VI/VII międzykategorji placu oraz dodatek komunalny w wysokości 15 procent.

Reflektanci mogą prowadzić praktykę prywatną.

Oferty w zamkniętych kopertach należy adresować do administracji Szpitala Miejskiego w Grudziądzu z napisem: „Oferta na stanowisko lekarza ordynatora stacji wewnętrznej“ do 20 maja rb.

Grudziądz, dnia 24 kwietnia 1926 r.

Magistrat — Administracja Szpitala Miejskiego.

(—) Paweł Noetzel, Radca Miejski.

3 sklepy ewil. i z mieszkaniami

oraz kilka mieszkań 3 pokojowych są od 1 lipca b. r. w nowo budującym się budynku przy ulicy Dworcowej do wynajęcia. Pierwszeństwo na mieszkania mają członkowie Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu. Reflektanci zechcą podania swe złożony najpóźniej do dnia 10 maja b. r. w biurze Administracji Nieruchomości Ratusz II. pokój 4, gdzie wyłożone są też warunki najmu.
Magistrat-Wydział VI. Administracja Nieruchomości.
(—) P. Witkowski.

Przymusowa licytacja

odbędzie się w Widlicach, dnia 4-go maja 1926 r. o godzinie 12-tej w południe u p. Würtza.

Sprzedawcą się będzie najwięcej dającym: 2 konie wyjazdowe, 2 krowy, powóz polowy

za zaległe składki tygodniowe i koszty egzekucyjne.

Grudziądz, dnia 30 kwietnia 1926 r.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych

(—) Barańczak (—) Lewicki

5691 dyrektor przewodniczący

Losy Polskiej Państw. Loterii

Dobroczynej

nadeszły. — Główna wygrana 20 tysięcy zł

Cena: 1/4 los 4 zł, 1/2 losu 2 zł

Jednorazowe ciągnięcie. — Wypłata wygranych w gotówce bez żadnych potrąceń.

Kolektura Loterii Państw.

7085 Grudziądz, ulica Stara nr. 11

Biuro otwarte: od godziny 9 do 12 i od 3 do 6.

Ubrania, płaszcze damskie, kostjomy, suknie, bluski, swetry, ubranka i bieliznę (6622 nabyć można w firmie)

S. ROTSZULD, Grudziądz

Staro-Rynkowa nr. 2 — Telefon 506.

Lokale

do wynajęcia od 1 lipca br. przy Pl. 23 Stycznia 7 (obecnie fabryka mebli p. Hapke) składające się z 2 front. sklepów, 4 pokoj. mieszkania z kuchnią, 2 piętrowego magazynu w podw., nadającego się na oddzielną fabrykę lub pracownię przemysłową i z jednopiętrowej fabryki mebli z pednją elektr. (8 maszyn stolarskich z transmisją).

Reflektuje się tylko na poważnych i solidn. przedsiębiorców. Lokale wym. onione mogą być podzielone na 2 lub 3 partie. Komorne stosownie do umowy kwartału e lub n. eszczęnie. 16682

Oferty piśmienne lub zgłoszenia osobiste codziennie od 13:30 do 14:30 przyjm. gospodarz

M. Misiewicz - Plac 23-go Stycznia 7, II piro.

Kino
Orzeł
Kino 5699

Tylko w niedzielę, dn. 2-go maja — Rekordowy program
I. „**BIAŁY MOTYL**“
dramat erotyczny salonowy w 8 akt. W roli głównej **BARBARA LA MARR**
II. „**PAT i PATACHON**“
w przedudnej 10-ciu aktowej farsie pod tytułem **Jako andrusy z Prateru**
Razem 18 aktów! — Początek o godz. 4:15
O godz. 2 ej popołudniu: **Wielkie „PAT i PATACHON“** przedstaw. dla dzieci i młodzieży,
Wkrótce: „**KOBIETY NA SPRZEDAŻ**“

Artykuły techniczne
poleca w wielkim wyborze, a mianowicie: 6705
pasy zapędowe, koła pasowe, troki, węże ssące parlane i gumowe do wody, piwa, pary, gazu, spajania itp., płyty gumowe, kingerytowe i azbestowe, metale łożyskowe, wszelkie szczeliwa, grafit płatkowy i w proszku, szmergiel, szkła wodowskazowe, łączniki do pasów i węzłów, wełna do czyszczenia, armatury do wody, pary i gazu, rozmaite smarownice, pierścienie i kraczki do uszczelnien, tłoczki skórzane, gaza filtrowa, wosk do pasów, gurtu i kubki do elewatorów itp. itp.
Specjalny oddział olejów i smarów.
Porady techniczne, wchodzące w zakres ruchu, jak: cukrowni, gorzeln, młeczarni, cegielni i poszczeg. maszyn roln. udziela się bezinteresownie
H. Alfred Boesig - Grudziądz
Artykuły techniczne — Plac 23 Stycznia nr. 17. — Telefon nr. 611.

HOTEL WARSZAWSKI
W niedzielę, dnia 2 maja oraz codziennie od godz. 5-jej popołudniu
Wielki koncert
w ogrodzie
Orkiestry 16 pułku piechoty

Zawiadomienie
Biuro „PAR“ w Grudziądzu ul. Toruńska 4, niniejszem zawiadamia P. T. klientelę, że przyjmuje wszelkie 6661 przepisywanie na maszynie. Warunki b. przystępne.

WYCIECZKA
spacer parostatkami po Wiśle 5703
Parostatek „Batyk“ wyjeżdża w niedzielę i poniedziałek 2 i 3 maja rb. na dwugodzinny spacer po Wiśle, o godz. 2 i 4 popołudniu. Bilet dorosł. 1.— zł. dzieci 50 gr.

Wyborna 6681 kawa jęczmienna, peczak i kawę perłową
poleca
M. Mnichowski, Mogiłno
Olejarnia i wytwórnia kaszy.

Sprzedaje
Fabryka Cukierków
w Grudziądzu, przy głównej ul. z odbiorcami hurtownikami z powodn. majątkowych spraw natychmiast na sprzedaż. Zgł. do Gł. Pom. 7023pm.

Posady
Służąca poszukuje miejsca. od zaraz. Wiadom. Mickiewicza 161 p.

Mieszkania
Mieszk. 4 pokojowe z kuchnią i mebl. i powodu wyjazdu od zaraz do objęcia. Wiadomość B-cia Wartsoy Ogrodowa 3, II piętro.

Radjo z bardzo dobr. brzm. ma na sprzedaż **Gliszczyński**
Małe Tarpano, szkoła.

Rower męski z wolnym biegiem, **wanna kąpielowa** z piecem, duży żelazny **piec pokojowy** wszystko dobrze utrzymane, kosztyst. na sprzedaż Deffae, Nadgórn. 43

Garnitur mebli bambusowych, kołnierz damski (lis) i rower męski do sprzedania. Wiadomość: ul. Mickiewicza 16, I piro

Kupna
Każdą ilość **drzewa świerkowego** w wałkach 1 lub 2 m, średnicy od 13 do 25 cm kupi 6523
Wielkopolska Papiernia
Bydgoszcz-Czyżkówko telefon 1151-1137
Adr. telegr. „Papyrus“.

Około 1500 do 3000 **dachówek** zdrowych pochodzących z rozbiórki kupię natychmiast. Zgłoszenia z podan. ceny do Głosu Pom. pol nr. 7091pm.

DOM
i cośkolwiek ziemi kupię natychm. Wpłacę 31/2-4 tys. zł. Oferty Zielński ul. Ks. Budkiewicza 29

Mieszkania
Mieszk. 4 pokojowe z kuchnią i mebl. i powodu wyjazdu od zaraz do objęcia. Wiadomość B-cia Wartsoy Ogrodowa 3, II piętro.

Placę czynsz z góry, ew. odstępn. za wynajęcie w centrum miasta **2-3 pokojow. mieszkania** Adr. wskaże Gł. P. nr. 7051

Pokój umebłowany od zaraz do wynajęcia **Tuszewo** za wynagrodzeniem.

Pokój umebłowany z osobn. wejściem i łazienką od zaraz do wynaj. Moniuszki 5, p. 1.

Umeblowany pokój od zaraz do wynajęcia. Soana, Strzelecka 6 parter

Umeblow. pokój do wynajęcia 5697 Koszarowa 8.

Dobrze umebł. pokój do wynajęcia Kościuszki 13, I prawo

Pokój umebł. do wynajęcia Plac 23 Stycznia 22, I p

Pokój umebł. do wynajęcia Mickiewicza 7, I p.

Dobrze umebł. pokój z utrzymaniem lub bez do wynajęcia Słowackiego 4, I piętro prawo

Mieszkanie 4-5 pokoj. z kuchnią zaraz korzystnie z meblami do odstąpienia Wiadom. Radzyńska 9, gospodarz.

Gust. umebł. pokój z utrzymaniem lub bez do wynajęcia ulica Słowackiego 4, I ptr. pr.

Pokój umebłowany z osobn. wejściem i łazienką od zaraz do wynaj. Moniuszki 5, p. 1.

Umeblowany pokój od zaraz do wynajęcia. Soana, Strzelecka 6 parter

Umeblow. pokój do wynajęcia 5697 Koszarowa 8.

Dobrze umebł. pokój do wynajęcia Kościuszki 13, I prawo

Pokój umebł. do wynajęcia Plac 23 Stycznia 22, I p

Pokój umebł. do wynajęcia Mickiewicza 7, I p.

Dobrze umebł. pokój z utrzymaniem lub bez do wynajęcia Słowackiego 4, I piętro prawo

Pokój umebł. do wynaj. Błażejszyk Mało Mińska 4, III p.

Pokój umebłowany z utrzyman. lub bez do wynajęcia — tamże wydate się polskie obiady z 3 dan za 1 zł Słowackiego 4. parter lewo.

Pokój umebł. z osobn. wejściem natychmiast do wynajęcia Lipowa 39, II piro.

Nauka wychowania
Lekcji z zakresu szkół ludowych i gimnazjalnych niższych udzielam, również przystępuję do egzaminów wstępnych za bardzo surowym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do adm. Głosu Pomorskiego pod nr. 7074pm

Wyczam metodą praktyczną biegle pisania na maszynach
Pełny kurs korespondencji urzędowej, handlowej i bankowej oraz budżety i bilanse wciągu 4 do 6 tygodni. 5 maszyn najnows. systemów. ul. Lipowa 33, I p. od ulicy Kilińskiego. **Marta Lipowska.**

Zguby
Zgubiono papiery gruntowe które zwrócić należy do Majętności Tuszewo za wynagrodzeniem.

PIES
wilk 6-cio miesięczny zaginął dnia 29 kwietnia. Znalazca proszony jest o odesłanie go za wynagrodzeniem do Koszar Wl. Jagiello do por. Szeligi.

Różne
Ostrzegam każdego przed wydzierżawien. lub zmianą składu rzeźniczego od Strzyzewskiego rzeźnika przy ul. Groblowej 40, bez wiedzy właścicieli. 17075

SKŁAD
z urządzeniem towarom i mieszkaniami od zaraz do odstąpienia. Sołna 4/5

Pomieszczenie 2 pokoj. zdane na skład lub fabrykę do wynaj. Wierzbowski Koszarowa 7046

Materiały piśmienne
Książki, różne instrum. muzyczne, Księgi handlowe, Draki, Pieczątki, Bloki kasowe Paragon i małe bloczki zawsze najtaniej u **Wład. Kulerskiego** ulica Pańska nr. 19
Kto tam kupuje, ten oszczędza wiele pieniędzy. Proszę się przekonać

Bacność!
Fotografje paszportowe w pół godzinie 6275
Zakład fotograficzny, 3-go Maja 10.

Ogłaszanie
w Głosie Pomorskim

Ogłoszenie.
W środę, dnia 5-go maja br. o godz. 8 wieczorem odbędzie się w sali Hotelu Warszawskiego w Grudziądzu **WIELKIE ZEBRANIE** wierzycieli pożyczek hipotecznych, państwowych i wkładek bankowych.
Uprasza się o jaknajliczniejsze przybycie zainteresowanych. Wstęp do sali jest dozwolony tylko wierzycielom za opłatą 50 gr od osoby na pokrycie kosztów.
Zarząd.

Czas najwyższy
zaopatrzyć się w potrzebne towary po taniej cenie! — Sprzedajemy po dawniejszych starych cenach
Damskie płaszcze, suknie, bluski i swetry, płaszcze i ubrania męskie, spodnie, płaszcze dla dziewcząt i ubranka dla chłopców, koldry watawane, firany, bieliznę damską i męską, krawaty, pończochy i rękawiczki - Materiały na ubrania męskie i damskie.
Dopóki zapas starczy
Szmechel i Rozner
Spółka Akcyjna 5700
Tel. 160. Grudziądz, Wybickiego 2/4

Osiedliam się jako 7087
KRAWCOWA
i przyjmuję wszelką pracę w zakres krawieczyzny damskiej wchodzącą od najwyczajniejszej do najwykwintniejszej, jak: garderobę, bieliznę, robótki ręczne, monogramy itp. gustownie i po cenie jaknajmnie kalkulowanej. Kostjomy, płaszcze od 10 zł począwszy, suknie od 6 zł. specjalność: garderoba dziecięca. — **KOŚCIUSZKI 9, II piętro, wejście z prawego skrzydła.**

Bacność! Bacność!
Nabyłem wycieczkowe miejsce
WIDLICE
i urządzą w każdą niedzielę **koncert i zabawy taneczne** na które mam zaszczyt Szan. Publiczność jak najuprzejmie zaprosić — Rzetelna obsługa 5707
St. GŁOWIŃSKI

Farbiarnia i Pralnia Chemiczna
G. Gede i Sⁿⁱ
Grudziądz, telef. 316, Tuszeńska Grobla 54
filja: ul. Długa nr. 8
przyjmuje wszelką garderobę do farbowania i czyszczenia chemicznego. 6140

Reperacje oraz strojenie
pianin, fortepianów i harmonji wykonuje przez specjalistów-fachowców po nadzwyczaj nisko kalkulow. cenie
Fabryka Fortepianów B. SOMMERFELD
Filja: Grudziądz, Groblowa 4. Tel. 229

PIEGI
planu, wyrzut, usuw. krom. **Benegnina** znany i wyprobowany środek do odświeżania i wydelikacenia cery.
Benegnina mydło przestuzzone, jako konieczny dodatek do kremu tejże nazwy usuwa pieg i plamy na twarzy i na ciele.
Mag. Jan Stenzel apiekarz Główny skład i wytw. Apteka pod Łabędziem Grudziądz, Rynek 20
Ogłaszanie w Głosie Pomorskim

Wczoraj, o godz. 11:20 przed poł., zasnęła spokojnie w Bogu po długich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najdroższa żona, nasza najukochańsza matka ś. p.

CECYLJA OLSZEWSKA

z domu Kluczników
w 53 roku życia, o czym zawiadamia się krewnych i znajomych prosząc o pobożne Ave. W ciężkim smutku pogrążeni
Grudziądz, dnia 1-go maja 1926 r. **MAŻ I DZIECI.**

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 2-go maja o godzinie 4-tej po południu z domu żałoby ulica Koszarowa 17, II. (7019)

CZY ODGADNIECIE??

nie loteria

nie podział

**Z-A-N-O-P-N
B-L-I-N-L-U
L-N-O-W-I**

Tak drogie i pożądane w dzisiejszym czasie kamgarny na ubrania i kostjmy damskie, bieliznę damską i pościelową, gotowe ubrania i płaszcze męskie i damskie, koldry watowe, zegarki złote, damskie i męskie, aparaty fotograficzne i inne wartościowe przedmioty, możecie u nas otrzymać zupełnie bezpłatnie. Niema żadnego ryzyka. Niepowodzenie wykluczone. Prosimy nadesłać nam prawidłowe rozwiązanie obok umieszczonego zadania, litery należy ułożyć w szereg, które oznaczają trzy miasta polskie. Wraz z zadaniem prosimy w liście podać dokładny adres oraz załączyć znaczki pocztowe na 30 gr na co otrzyma W. P. szczegółowy prospekt i niespodziankę. Posiadamy dużo listów dziękczynnych. [6607]
Przedsiębiorstwo Handlowe „Record”, Łódź 4 Skrzynka pocztowa 178

Warsztat Reperacyjny Samochodów
Stacja ładowania akumulatorów
Szkoła szoferów zatwierdzona przez Ministerstwo

Jedyna i największa szkoła szoferów na Pomorzu, po opuszczeniu której dotychczas każdy uczeń zdał zadowalający egzamin przed Wojewódzką Komisją Egzaminacyjną. Kurs szoferki trwa 3 miesiące. Gruntowna nauka tylko przez inżynierów i mistrzów-mechaników. Wstęp 1-go i 15-go każdego miesiąca. — Dorózki automobilowe każdego czasu. (6657)
Mikiewicza nr. 19
Telefon nr. 94 i 404. Fr. Lipiński, Grudziądz, obok Głównej Poczty

Venzke & Duday
Fabryka Tektury dachowej i Asfaltu

Skład i biuro: Telefon nr. 88. Fabryka ulica Młyńska. Destylacja smoły przy dworcu kolej. dawn. Dutkiewicz skład materj. budowlanych naprzeciwko Ekspedycji towarowej

Cement · Carbolineum · Wapno 6684

WIELKI WYBÓR!!!

Eleganckie damskie kapelusze już od 6 zł począwszy — oraz najnowsze suknie, bluzki i swetry poleca po przystępnych cenach: [7664]
Salon mód - Z. Lubomska - Grudziądz - Rynek 21.

FABRYKA POŃCZOCH
LUCJAN STETKIEWICZ
Grudziądz, Groblowa (Plac Kąpielowy) Telefon nr. 284

poleca swoje wyroby znane z trwałości i przystępnych cen oraz podaje do wiadomości, że sprzedawca detaliczna pończoch jest również w MAGAZYNIE

„SPORT” GRUDZIĄDZ
Pl. 23 Stycznia 28

Kto dotychczas się nie zaopatrzył, niechaj spieszy jeszcze dzisiaj! [6693]

CHORAĞIEWKI

narodowe na obchód Trzeciego Maja dostarcza hurt. i det.

Drukarnia Pomorska T. A. Grudziądz.

Dobrze odreperowane i nowe 6600

kosiarki
do traw i zboża
poleca jaknajtaniej

L. HEYME
Grudziądz-Kwiatowa 4
Reparacje szybko i fachowo.

Kupujemy za natychmiastową zapłatą każdego czasu

welnę niepraną
oraz zboże wszelk. rodzaju

Na życzenie odbiór i oględziny na miejscu.
Oferty opróbkowane uprasza [6595]

Agrar-Handels-Gesellschaft H. b.
Gdańsk, Tel. 6861. 1689, Telegr. „Agrarhandel“

Stemple-Druki
Wł. Kulerski
Grudziądz, Pańska 11
Księgarnia

Pierwszorzędna asfaltowa

PAPĘ dachową

Smołę dachową
Lepnik
Wapno
Cement
Dachówkę
i inne materiały budowlane poleca po cenach konkurencyjnych

Fabryka
TEKTUR DACHOWYCH
W. Kutowski i S-ka
T. z o. p. Grudziądz
Biuro: Ogrodowa 23
Telefon 423
Telegramy: „Fatałach”
Fabr.: Tusz. Droga.

6296

Poszuk. się pożyczki od **3000 do 5000 zł** na hypotekę lub weksel. Zgłośz. do Głosu Pomorskiego nr. 7072pm.

Wapno
Cement
Papę dachową
Węgle
kowalsk. i spałowe

6578 poleca

Z. Kowalski
właśc. firmy
Müller & Kowalski
Grudziądz
Plac 23 Stycznia 31

Strzemięcin Kawiarnia i Restauracja
urządza 2 i 3 maja

RANNY I POPOŁUDNIOWY KONCERT

Motorówka kursuje od 5-tej zrana.
O liczny udział prosi [7089]
K. Rybaczewski

W sobotę, dn. 1-go i niedzielę 2 maja odbędzie się

Wielka Zabawa Taneczna
wstęp 1,— zioty.

Restauracja pod **„BIAŁYM ORLEM”**
ulica Chelmińska 20 (dawniej Kino „Olimpia“).

Do prania żądaj

„Króla”
proszek mydlany

Najlepszy [6596] Polski wyrób

hurtownie po cenach fabryczn.

Marchlewski i Zawacki - Grudziądz

Zęby sztuczne **Jacobson**, aprobowany przy Uni w. w Dorpacie. Plac 23-go Stycznia 23, II ptr. Godziny przyjęć od 8—1 i 2—7

BANK LUDOWY
Tel. 421. Sp. s odpowiedzialn. nieogr. Tel. 421.
Założony w roku 1890
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybiękiego 21.

Załatwia siewcena bankowe, Przyjmuje wkładki oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek: na weksle — na podkład złota i srebra i w rachunku bieżącym

Jeleń-Schicht
Tanie przez swą wydajność

Przezorną gospodyni używa tylko mydła

5688

„Leśniczówka” Park Miejski
W niedziele, we wtorki i w czwartki

KONCERT
Specjalność: **Kawa i ciastka.**
O liczny udział i zwiedzenie prosi [6598]
Fr. Szmelter, Leśniczówka.

„TIVOLI”
W niedzielę, dnia 2 maja br.
ZABAWA TANECZNA
Początek o godz. 8. (7062) Wstęp 1,— zł

Towarzystwo Abstynentów
obchodzi dnia 2 maja w Dragaszu w hotelu pod „Czerwonym Orłem” swoją pierwszą 5687

zabawę latową
składającą się z koncertu, teatru i tańcy. Początek o godzinie 6-tej. — —
Goście mile widziani!
O liczny udział uprasza **Zarząd**

W olbrzymim wyborze **Linoleum**
Tapety i **Dywany**
i **shodniki** **kekosowe**
w najrozmaitszych kolorach

Kotary japońskie z pereł na drzwi (kolacja okazowa na życzenie)

farby wszelkiego rodzaju, laki, pędzle, pokost, klej i terpentynę poleca po cenach jaknajprzystępniejszych i w pierwszorzędnej jakości

P. Marschler, Grudziądz
Plac 23 Stycznia 18. Telefon 517.

6660

Eleganckie i trwałe

są obcasy i podeszwy gumowe **BERSONA**. Eleganckie przez swą formę, dającą się znakomicie dostosować do każdego obuwia i przez swą elastyczność, podnoszącą pewność kroku.

Bersona obcasy i podeszwy gumowe są trwałe i tańsze niż skórzane, a nadto przeświadczyły w jakości wszystkie podobne fabrykaty.